Lumparlands kommun
Kommunstyrelsen

Sammanträdesprotokoll

Sammanträdesdatum	Nr	Paragrafer
2.2.2022	1	1-14

Plats och tid	Sammanträde på distans. Onsdag 2.2.2022 kl. 19.00–20.12.
Beslutande	Eriksson Pia, ordförande Mörn Tomas, vice ordförande, ordförande under 7 § Alm-Ellingsworth Göta Malén Johan Rosbäck Mikael
Frånvarande	Jansson Eva
Övriga deltagande	Jansryd Mattias, kommundirektör, föredragande och sekreterare Williams Robert, kommunfullmäktiges ordförande Nordberg Ulrika, kommunfullmäktiges I vice ordförande Wilhelms Brage, kommunfullmäktiges II vice ordförande
Underskrifter	Pia Eriksson, Ordförande Tomas Mörn, Ordförande under 7 § Mattias Jansryd, Sekreterare
Protokolljustering **Plats och tid** **Underskrifter**	Lumparland 7.2.2022 Göta Alm-Ellingsworth Johan Malén
Protokollet framlagt till påseende **Plats och tid** **Intygar**	Kommunkansliet i Lumparland 7.2.2022
Utdragets riktighet bestyrker **Plats och tid** **Underskrift**	Lumparland / 20

För närmare information om besluten i detta protokoll, kontakta kommundirektör Mattias Jansryd per telefon +358 18 359 025 eller +358 40 1763 314 eller e-post mattias.jansryd@lumparland.ax.

Lumparlands kommun
Kommunstyrelsen

Sammanträdeskallelse
Utfärdad 27.1.2022

Plats: **Sammanträde på distans**
Tid: **Onsdag 2.2.2022 kl. 19.00**

ÄRENDEN

1 § Sammanträdets konstituerande ... 1
2 § Anmälningsärenden ... 2
173 § Val av daghemsföreståndare (elektroniskt beslutsförfarande) ... 3
3 § Val av ny hyresgäst (elektroniskt beslutsförfarande) (Dnr: 27/2022) ... 5
4 § Kommunfullmäktiges beslut 12.1.2022 ... 6
5 § Utgivning av infobladet (Dnr: 51/2022) ... 7
6 § Ombildande av lärartjänst (Dnr: 52/2022) ... 8
7 § Val av vice skolföreståndare vid Lumparlands skola (Dnr: 31/2022) ... 10
8 § Avgiftsfrihet inom barnomsorgen och fritidshem (Dnr: 53/2022) ... 11
9 § Tillämpning av 48a § i lagen om smittsamma sjukdomar (FFS 1227/2016) (Dnr: 54/2022) ... 13
10 § Detaljplaneändring i Långnäs (Dnr: 55/2022) ... 17
11 § Utlåtande över förslag till ändring av landskapslagen om posttjänster (2007:60) (Dnr: 36/2022) ... 22
12 § Utlåtande över förslag till bibliotekspolitiskt program (Dnr: 3/2022) ... 24
13 § Kommunstyrelsens sammanträdesdagar under 2022 ... 26
14 § Sammanträdets avslutande ... 27

1 § Sammanträdets konstituerande

Laglighet och beslutförhet
Konstaterades att kommunstyrelsen sammanträder i beslutfört antal på lagenlig kallelse.

I enlighet med 65 § i förvaltningsstadgan genomfördes sammanträdet på distans.

Protokolljustering
Till protokolljusterare utsågs Göta Alm-Ellingsworth och Johan Malén.

Protokolljustering sker 7.2.2022.

Godkännande av föredragningslistan
Föredragningslistan godkändes enhälligt oförändrad.

_____

2 § Anmälningsärenden

Ks § 2/2.2.2022

1. Av kommundirektören fattade beslut:
   1 § Individuellt tillägg, 12.1.2022
   2 § Individuellt tillägg, 12.1.2022
   3 § Individuellt tillägg, 12.1.2022
   4 § Individuellt tillägg, 12.1.2022
   5 § Upphandling av kopieringsmaskin, 17.1.2022.
2. Beslut om avveckling av skyddszonerna inom en restriktionszon som inrättats på grund av IHN och lindring av vissa krav gällande restriktionszonen, Livsmedelsverket.
3. Socialvårdsplan 2022–2026, ÅLR.
4. Ändring av detaljplan för Kapellhagen-området, BMN.
5. Beslut om beviljande av komplettering av skatteinkomsterna, ÅLR.
6. Beslut om särskild kommunindelningsutredning, ÅLR.
7. Inledande möte om särskild kommunindelningsutredning 2.2.2022.
8. Beviljat bidrag för näringslivsutveckling Lemland-Lumparland-Föglö, ÅLR.

Kommundirektörens förslag
Kommunstyrelsen beslutar anteckna de ovan nämnda ärendena till kännedom.

Beslut
Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

_____

173 § Val av daghemsföreståndare (elektroniskt beslutsförfarande)

Ks § 173/27.12.2021

Barnomsorgsledarens beredning
En tjänst som ordinarie daghemsföreståndare i Lumparlands kommun har varit lediganslagen under tiden 3.12.2021- 17.12.2021. Inom utsatt tid inkom 3 ansökningar. Rekryteringen handhades av kommundirektören och barnomsorgsledaren. En av de sökande kallades till intervju då hon är den som har den mest meriterande Cv:n.

Utgående från en samlad bedömning av arbetserfarenhet, utbildning, intervju och referens av den sökande är bedömningen att Christina Sjölund erbjuds tjänsten som Daghemsföreståndare.

I enlighet med 84 § i förvaltningsstadgan är det styrelsen som väljer och anställer ordinarie personal inom barnomsorgen.

Sammanställning av de sökande, enligt bilaga:

- Bilaga A – Ks § 173

Barnomsorgsledaren förordar
Kommunstyrelsen väljer Christina Sjölund till den lediganslagna tjänsten som daghemsföreståndare på heltid i Lumparlands kommun. En prövotid om sex (6) månader tillämpas. Inom sex (6) månader efter anställningsdatum behöver ett avlagt godkänt prov i åländsk barnomsorgs- och grundskolelagstiftning uppvisas. Även ett nytt examensbevis behöver uppvisas så fort valideringen av den är klar. Lön samt övriga villkor fastställs enligt gällande kollektivavtal (AKTA). Straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen ska uppvisas före anställningen inleds.

Kommundirektörens förslag
Kommunstyrelsen väljer Christina Sjölund till den lediganslagna tjänsten som daghemsföreståndare på heltid i Lumparlands kommun. En prövotid om sex (6) månader tillämpas. Inom sex (6) månader efter anställningsdatum behöver ett avlagt godkänt prov i åländsk barnomsorgs- och grundskolelagstiftning uppvisas. Även ett nytt examensbevis behöver uppvisas så fort valideringen av den är klar. Lön samt övriga villkor fastställs enligt gällande kollektivavtal (AKTA). Straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen ska uppvisas före anställningen inleds. Tillträde till tjänsten sker enligt överenskommelse med barnomsorgsledaren.

Jäv
Lil Strandholm-Karlsson anmälde jäv i egenskap av närstående till Christina Sjölund, vilket godkändes.

Beslut
Kommundirektörens förslag godkändes.

Ärendet avgjordes genom ett elektroniskt beslutsförfarande, enligt bilaga:

- Bilaga B – Ks § 173

_____

3 § Val av ny hyresgäst (elektroniskt beslutsförfarande) (Dnr: 27/2022)

Ks § 3/27.1.2022

Kommunen har på Prästgårdsvägen 7 en ledig lägenhet med fyra rum och kök som kan hyras ut.

Enligt kommunens bostadskö ska lägenheten hyras ut till NN.

Kommundirektörens förslag
Kommunstyrelsen beslutar utse NN till ny hyresgäst på Prästgårdsvägen 7 lgh 12. Hyresavtalet gäller från och med 20.1.2022. Kommundirektören undertecknar hyresavtalet.

Beslut
Kommundirektörens förslag godkändes.

Ärendet avgjordes genom ett elektroniskt beslutsförfarande, enligt bilaga:

- Bilaga A – Ks § 3

_____

4 § Kommunfullmäktiges beslut 12.1.2022

Ks § 4/2.2.2022

Enligt 44 § i förvaltningsstadgan ska kommunstyrelsen granska lagligheten av de beslut som fattats av kommunfullmäktige samt tillse att de verkställs.

Följande ärenden behandlades vid kommunfullmäktiges sammanträde 12.1.2022:

3 § Val av kommunfullmäktiges presidium 2022
4 § Val av kommunstyrelse 2022–2023

Kommundirektörens förslag
Kommunstyrelsen konstaterar att kommunfullmäktiges beslut är lagliga och att de kan verkställas eller redan har verkställts.

Beslut
Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

_____

5 § Utgivning av infobladet (Dnr: 51/2022)

Ks § 169/15.12.2021

För närvarande ges infobladet ut den första varje månad. Nuvarande upplägg med att ekonomichefen utför det redaktionella arbetet omöjliggör för personen i fråga att ha ledighet utan avbrott. Därför kan det vara lämpligt att en sommarmånads infoblad utgår. Ifall juli månads infoblad utgår är det dock viktigt att eventuella annonser om sommaraktiviteter från föreningar och liknande redan kommer i juni månads infoblad. Alltså skulle juni månads infoblad kunna ses som ett dubbelnummer.

Kommundirektörens förslag
Kommunstyrelsen beslutar föreslå fullmäktige att infobladet ges ut alla månader under året förutom juli månad men att juni månads infoblad marknadsförs som ett dubbelnummer för juni/juli.

Beslut
Ärendet bordläggs.

_____

Ks § 5/2.2.2022

Beslut
Kommunstyrelsen beslöt enhälligt föreslå fullmäktige att infobladet ges ut alla månader under året förutom juli månad men att juni månads infoblad marknadsförs som ett dubbelnummer för juni/juli.

Under förutsättning att fullmäktige godkänner förslaget höjs ersättningen till redaktören för infobladet med 50 procent för juni månads infoblad.

_____

6 § Ombildande av lärartjänst (Dnr: 52/2022)

Ks § 6/2.2.2022

Utbildningschefens beredning
I Lumparlands skola finns det för närvarande tre tillsvidare lärartjänster inrättade. En tjänst som skolföreståndare, en tjänst som klasslärare och en tjänst som timlärare i huvudsyssla med klasslärarruppgifter och speciallärarruppgifter.

Trots flera års försök att hitta en lärare som är behörig både som klasslärare och speciallärare så har det inte lyckats. Därför behöver Lumparlands skola söka andra alternativ till lösningar när det gäller specialundervisningen. Innevarande läsår finns det 4 timmar avsatta för samordnad specialundervisning. Behovet kan komma att öka framöver då skolan under våren kommer att kartlägga specialundervisningsbehovet mha en specialklasslärare från Lemlands kommun.

Enligt den elevprognos som finns att tillgå för de kommande tre läsåren ser elevantalet ut att minska kraftigt fr.o.m. höstterminen 2023 då elevantalet för närvarande ser ut att bli 12 elever.

Elevprognos för Lumparlands skola 2021–2025, enligt bilaga:

- Bilaga A – Ks § 6

Det innebär att timresursbehovet antagligen kommer att minska och därför kan det vara svårt att garantera undervisningsskyldigheten för samtliga tre tjänsteinnehavare. Om tjänsten som timlärare i huvudsyssla med klasslärarruppgifter och speciallärarruppgifter ombildas till en klasslärartjänst är kommunen skyldig att erbjuda klassläraren 23 timmar/vecka. Om timlärartjänsten istället ombildas till timlärare i huvudsyssla med klasslärarruppgifter så räcker det med att kunna erbjuda 16 timmar/vecka.

Utbildningschefen förordar
Kommunstyrelsen föreslår inför kommunfullmäktige att tjänsten som timlärare i huvudsyssla med klasslärarruppgifter och speciallärarruppgifter ombildas till en tjänst som timlärare i huvudsyssla med klasslärarruppgifter fr.o.m. 1.8.2022.

Kommundirektörens förslag
Kommunstyrelsen beslutar föreslå fullmäktige att ombilda tjänsten som timlärare i huvudsyssla med klasslärarruppgifter och speciallärarruppgifter till en tjänst som timlärare i huvudsyssla med klasslärarruppgifter fr.o.m. 1.8.2022. I tjänsten kan dock ingå speciallärarruppgifter och speciallärarkompetens är meriterande.

Beslut
Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

_____

7 § Val av vice skolföreståndare vid Lumparlands skola (Dnr: 31/2022)

Ks § 7/2.2.2022

Enligt 2 § i landskapslagen (2020:32) om barnomsorg och grundskola kan en vice föreståndare eller vice rektor utses som fungerar som ställföreträdande ledare.

Att ha en vice föreståndare skapar en mindre sårbar organisation och det blir också tydligt vilken lärare som är ansvarig vid skolföreståndarens frånvaro.

Det föreslås att Gea Jansén väljs till uppdraget som vice föreståndare vid Lumparlands skola under tiden 10.1.2022-31.7.2022 då hon har lång erfarenhet.

Kommundirektörens förslag
Kommunstyrelsen beslutar utse Gea Jansén till vice skolföreståndare vid Lumparlands skola för tiden 10.1.2022-31.7.2022.

Jäv
Ordförande Pia Eriksson och ledamot Mikael Rosbäck anmälde jäv med anledning av att de är närstående till Gea Jansén, vilket godkändes, och deltog inte i ärendets behandling

Ordförande
Under ärendet fungerade vice ordförande Tomas Mörn som ordförande.

Beslut
Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

_____

8 § Avgiftsfrihet inom barnomsorgen och fritidshem (Dnr: 53/2022)

Ks § 58/28.4.2021

Barnomsorgledarens beredning
I februari 2021 konstaterades att ett stort antal barn på olika kommunala daghem och fritidshem på Åland, hade satts i karantän enligt smittskyddslagen. Med anledning av ovanstående bedöms det som skäligt att de barn, inom barnomsorgen och fritidshemsverksamheten, som sätts i karantän under pågående coronapandemi beviljas avgiftsfrihet för dagarna i karantän. Avgiftsfrihet bör endast beviljas vid uppvisande av ”Beslut om karantän” eller ”Beslut om isolering” från smittskyddet, för den tid den inskrivna är i lagstadgad karantän eller isolering. Avgiftsfriheten rekommenderas gälla from 1.3.2021 till 30.6.2021 och kan förlängas vid behov.

Utbildningschefen förordar
Kommunstyrelsen beslutar att barn i barnomsorgen eller fritidshemsverksamhet beviljas avgiftsfrihet under perioden 1.3.2021 till 30.6.2021 vid uppvisande av beslut om karantän eller beslut om isolering från smittskyddet. Avgiftsfriheten gäller för de dagar barnet är frånvarande från barnomsorgen eller fritidshemsverksamhet under karantänen och/eller isoleringen.

Kommundirektörens förslag
Kommunstyrelsen beslutar att barn i barnomsorgen eller fritidshemsverksamhet beviljas avgiftsfrihet under perioden 1.3.2021 till 31.12.2021 vid uppvisande av beslut om karantän eller beslut om isolering från smittskyddet. Avgiftsfriheten gäller för de dagar barnet är frånvarande från barnomsorgen eller fritidshemsverksamhet under karantänen och/eller isoleringen.

Beslut
Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

_____

Ks § 8/2.2.2022

Barnomsorgsledarens beredning
På grund av ökad smittspridning av sjukdomen Covid-19 i samhället insjuknar allt fler människor och sätts i karantän eller isolering. Kommunstyrelsen har tidigare beslutat om möjlighet till avgiftsfrihet under karantänstiden för perioden 1.3.2021- 31.12.2021 (Ks § 58/28.4.2021). Barnomsorgen kan konstatera att pandemin fortsättningsvis fortgår och därmed finns behov att ta ett nytt beslut gällande avgiftsfrihet under karantänstid. För att förenkla hantering av barnomsorgs- och fritidshemsavgiften vid eventuella nya

smittkedjor bedömer barnomsorgen att det är bra om man kan fatta ett längre, men tidsbegränsat beslut, om möjlighet till avgiftsfrihet med anledning av Covid-19.

Rätt till avgiftsfrihet gäller inte vid frivillig karantän eller i de fall familjen själva väljer att hålla barnet hemma.

Utbildningschefen förordar
Kommunstyrelsen beslutar att under tiden 1.1.2022-31.12.2022 bevilja avgiftsfrihet för inskrivna barn i Lumparlands barnomsorg och fritidshem under den tid ett barn är i smittskyddskarantän eller isolering av Covid-19. Beslut om karantän eller isolering från ÅHS ska lämnas till kansliet för erhållande av avgiftsfrihet.

Kommundirektörens förslag
Kommunstyrelsen beslutar att under tiden 1.1.2022-31.12.2022 bevilja avgiftsfrihet för inskrivna barn i Lumparlands barnomsorg och fritidshem under den tid ett barn är i smittskyddskarantän eller isolering av Covid-19. Beslut om karantän eller isolering från ÅHS ska lämnas till barnomsorgskansliet för erhållande av avgiftsfrihet.

Beslut
Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

_____

9 § Tillämpning av 48a § i lagen om smittsamma sjukdomar (FFS 1227/2016) (Dnr: 54/2022)

Ks § 9/2.2.2022

Äldreomsorgschefens beredning
En temporär ändring av smittskyddslagen 48a § har trätt i kraft från årsskiftet och är i kraft till årets slut. Lagförändringen hindrar att ovaccinerad personal arbetar i klientnära kontakter inom vård och omsorg.

Vaccinationspolicyn i kommunerna ska tillämpas från 1.2.2022 och gäller all personal som kommer i kontakt med äldre och personer i riskgruppen. Direktiven gäller förutom vårdare även köks- och städpersonal, tjänstemän och personal inom socialvårdbranschen samt övriga berörda.

Inga andra instanser har gett direktiv om hur kommunerna ska förhålla sig till den temporära lagförändringen av 48a §. Enligt propositionen ska kommunerna ta en tydlig linje där man kräver att personalen kan uppvisa ett godkänt skriftligt intyg på en full vaccineringsserie. Eftersom verksamhetens syfte trots det inte får äventyras kan ovaccinerad personal anställas tillfälligt om de kan uppvisa ett negativt coronatest som är taget 72h innan anställningen. Hemmatester godkänns inte som ett tillförlitligt provsvar.

Äldreomsorgschefen förordar
Lumparlands kommun antar en vaccinationspolicy med följande målsättningar:

Målsättningen är att stödja personalen i att skydda sitt eget och andras liv och hälsa med en full vaccineringsserie mot coronasjukdomar. Målsättningen är därtill att skydda verksamhetens professionalitet och försäkra att klienterna får vård och omsorg av kunnig och behörig personal.

Den huvudsakliga målsättningen inom äldreomsorgen i Lumparlands kommun är enligt Äldreomsorgsplanen att försäkra en god verksamhetskvalitet genom att säkerställa en tillräcklig personalstyrka och värna om arbetsplatsens trivsel.

Policy för coronavaccinering i Lumparlands kommun:

- Vi rekommenderar alla anställda att ta tre doser av coronavaccinet.
- Ordinarie personal som valt att inte vaccinera sig tar ut innestående semester och anhåller om tjänstledighet utan lön till årets slut.
- Personer som tagit en vaccinering anses ha påbörjat sin vaccineringskedja och fortsätter sin anställning.
- Personal som tagit minst två vaccinationsdoser jobbar som vanligt till årets slut.

- Ovaccinerade vikarier med arbetsavtal över en begränsad tidsperiod anhåller om tjänstledighet till avtalets utgång.

- Vi söker ersättande vikarier. En grundprincip ska vara att ovaccinerade behöriga ska prioriteras före vaccinerade obehöriga.

- Verksamheten och de äldres trygghet får inte äventyras. Vid behov tar vi in ovaccinerade hellre än att vara utan personal.

- Risken för smittspridning minskar – men elimineras inte med vaccinering. Således bedömer vi att klienterna utsätts för en större risk vid personalbrist än vid vård av ovaccinerade.

- Vi För register över personalens vaccinationer. Personal har skyldighet att uppvisa vaccinationsintyg vid begäran eller vid nyanställning eller inhopp. Vägran att visa upp vaccinationsintyg ska tolkas som att personen är ovaccinerad.

Gällande situationer av munskyddstvång gäller dessa inte för personer med allvarlig astma och allvarlig hudallergi. Dessa ska istället använda visir i motsvarande situationer.

- Ovaccinerade som inte kan använda munskydd bör av smittskyddsskäl inte vara i arbete från 1.2.2022.

Det finns individer som av medicinska skäl inte bör vaccinera sig. Dessa har sannolikt så allvarliga sjukdomar att de kommer att sjukskrivas till årets slut pga. smittorisken. Till denna grupp hör åtminstone vissa personer med allvarliga immunbristsjukdomar.

- Ifall personal kan visa upp läkarutlåtande på att de inte bör vaccineras men kan vara i arbete bör det godkännas som ett giltigt undantag.

Det finns de som har reagerat så kraftigt på tidigare vaccineringar att de av medicinska skäl ska undantas från regel om full vaccinering.

- Dessa lämnar in läkarintyg för undantag och fortsätter sin anställning till årets slut.

Kommundirektörens förslag
Kommunstyrelsen beslutar anta vaccinationspolicy enligt följande:

Målsättningen är att stödja personalen i att skydda sitt eget och andras liv och hälsa med en full vaccineringsserie mot coronasjukdomar. Målsättningen är därtill att skydda verksamhetens professionalitet och försäkra att klienterna får vård och omsorg av kunnig och behörig personal.

Den huvudsakliga målsättningen inom äldreomsorgen i Lumparlands kommun är enligt Äldreomsorgsplanen att försäkra en god verksamhetskvalitet genom att säkerställa en tillräcklig personalstyrka och värna om arbetsplatsens trivsel.

Policy för coronavaccinering i Lumparlands kommun:

- Vi rekommenderar alla anställda att ta tre doser av coronavaccinet.
- Ordinarie personal som valt att inte vaccinera sig tar ut innestående semester och anhåller om arbetsledighet utan lön till årets slut. Personal som blivit beviljad arbetsledighet får dock, om både arbetsgivare och arbetstagare samtycker, hoppa in som vikarie under ledigheten.
- Om personal inte anhållit om arbetsledighet meddelar Lumparlands kommun att kommunen inte kan erbjuda dem arbete på grund av ett hinder orsakat av arbetstagaren själv.
- Personer som tagit en vaccinering anses ha påbörjat sin vaccineringskedja och fortsätter sin anställning.
- Personal som tagit minst två vaccinationsdoser jobbar som vanligt till årets slut.
- Ovaccinerade vikarier med arbetsavtal över en begränsad tidsperiod anhåller om arbetsledighet till avtalets utgång. Ifall vikarie inte anhållit om arbetsledighet meddelar Lumparlands kommun att kommunen inte kan erbjuda dem arbete på grund av ett hinder orsakat av arbetstagaren själv.
- Vi söker ersättande vikarier. En grundprincip ska vara att ovaccinerade behöriga ska prioriteras före vaccinerade obehöriga.
- Verksamheten och de äldres trygghet får inte äventyras. Vid behov tar vi in ovaccinerade hellre än att vara utan personal.
- Risken för smittspridning minskar – men elimineras inte med vaccinering. Således bedömer vi att klienterna utsätts för en större risk vid personalbrist än vid vård av ovaccinerade.
- Vi för register över personalens vaccinationer. Personal har skyldighet att uppvisa vaccinationsintyg vid begäran eller vid nyanställning eller inhopp. Vägran att visa upp vaccinationsintyg ska tolkas som att personen är ovaccinerad.

Gällande situationer av munskyddstvång gäller dessa inte för personer med allvarlig astma och allvarlig hudallergi. Dessa ska istället använda visir i motsvarande situationer.

- Ovaccinerade som inte kan använda munskydd bör av smittskyddsskäl inte vara i arbete från 1.2.2022.

Det finns individer som av medicinska skäl inte bör vaccinera sig. Dessa har sannolikt så allvarliga sjukdomar att de kommer att sjukskrivas till årets slut pga. smittorisken. Till denna grupp hör åtminstone vissa personer med allvarliga immunbristsjukdomar.

- Ifall personal kan visa upp läkarutlåtande på att de inte bör vaccineras men kan vara i arbete bör det godkännas som ett giltigt undantag.

Det finns de som har reagerat så kraftigt på tidigare vaccineringar att de av medicinska skäl ska undantas från regel om full vaccinering.

- Dessa lämnar in läkarintyg för undantag och fortsätter sin anställning till årets slut.

Beslut
Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

_____

10 § Detaljplaneändring i Långnäs (Dnr: 55/2022)

Bmn § 34/23.3.2021

Hamn- och industriområdet i Långnäs i Klemetsby är detaljplanerat. Hamnområdet och -verksamheten bör anses uppfylla en viktig samhällsfunktion som betjänar hela Åland.

Långnäs hamn Ab anhåller nu om detaljplaneändring. Det berörda området sträcker sig från landsvägen i söder till hamnområdet i norr.

Långnäs hamn Ab önskar att dagens vägområde i framtiden blir område för hamnverksamhet. Bolaget vill också att vissa grönområdet ändras till område för hamnverksamhet.

Målsättningen med ändringen är att skapa förutsättningar för en fungerande hamnverksamhet i Långnäs. Samtidigt uppdatera den gällande detaljplanen i viss mån.

Konsekvenser är bl a;

- Uppställningsytorna för främst långtradare ökar
- Grönområden kan minska
- Trafikarrangemangen till fastigheterna längs Lotsstigen ändrar

Om bl a uppgörande, ändring och antagande av detaljplan stadgas i PBL 5 kap. (samt PBF 7 §)

Enligt PBL 24 § är det kommunens ansvar att detaljplaner hålls aktuella.

Enligt PBL 11 § kan landskapsregeringen vid behov fatta beslut om markanvändning för vissa viktiga samhällsfunktioner eller för vissa ändamål som har stor betydelse för samhället. Hamnar hör till dessa.

Som ett led i processen har övriga markägare inom planeområdet samt grannarna runtom getts möjlighet att uttala sig i ärendet. Följande utlåtanden har inkommit;

- Rundbergs bil och service Ab/
- NN
- NN m fl.
- Långnäs hamns genmäle över NNs m fl utlåtande

– Landskapsregeringens utlåtande

Byggnadsinspektörens beslutsförslag
Nämnden konstaterar att Långnäs hamn är en mycket viktig samhällsfunktion för hela Åland.

Nämnden finner att det föreligger ett behov att utveckla området så att hamnverksamheten kan tryggas i alla lägen.

Nämnden föreslår därför;

a) Att Långnäs hamn Ab får låta utarbeta ett ändringsförslag för detaljplanerat område i Långnäs. Området som berörs är i huvudsak hamnområde samt vägområde.

b) Målsättningen med ändringen är att skapa förutsättningar för en fungerande hamnverksamhet i Långnäs. Samtidigt uppdatera den gällande detaljplanen i viss mån.

c) Planläggningsarbetet skall ske i samråd med byggnadsnämnden, landskapsregeringen, samt berörda mark- och vattenägare

d) Långnäs hamn Ab står för planläggningskostnaderna

e) Förslaget till reviderad detaljplan jämte planebeskrivning lämnas till byggnadsnämnden för vidare behandling.

Ärendets behandling fortsätter i kommunstyrelsen i Lumparland.

Beslut
Nämnden omfattade byggnadsinspektörens beslutsförslag.

Bilagor
– Anhållan om detaljplaneändring i Långnäs

– Rundbergs bil och service Ab

– NN

– NN m fl.

– Långnäs hamns genmäle över NNs m fl utlåtande

– Nämndens genmäle över NNs m fl utlåtande

– Detaljplan för Långnäs hamnområde

– Landskapsregeringens utlåtande

_____

Ks § 38/31.3.2021

Det föreligger i ett senare skede behov av att med Långnäs hamn Ab ingå behövliga avtal för att reglera förverkligandet av detaljplaneändringen.

Kommundirektörens förslag
Kommunstyrelsen beslutar att:

a) Långnäs hamn Ab får låta utarbeta ett ändringsförslag för detaljplanerat område i Långnäs. Området som berörs är i huvudsak hamnområde samt vägområde.

b) Målsättningen med ändringen är att skapa förutsättningar för en fungerande hamnverksamhet i Långnäs och samtidigt uppdatera den gällande detaljplanen i viss mån.

c) Planläggningsarbetet ska ske i samråd med byggnadsnämnden, landskapsregeringen, samt berörda mark- och vattenägare.

d) Långnäs hamn Ab står för planläggningskostnaderna.

e) Ärendet lämnas till byggnadsnämnden för vidare behandling.

Beslut
Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

_____

Bmn § 217/14.12.2021

Planläggaren Tiina Holmberg har nu utarbetat ett förslag till ändrad detaljplan för hamnområdet i Långnäs. Förslaget omfattar såväl själva detaljplaneförslag och planebeskrivning.

Om bl a uppgörande, ändring och antagande av detaljplan stadgas i PBL 5 kap. (samt PBF 7 §)

Förslaget har skickats till berörda markägare inom området samt grannarna runtom.

Den 2.11.2021 hölls samråd om planeförslaget (PM från mötet som bilaga).

Tre skriftliga utlåtanden har inkommit på planeförslaget. Förslag till genmälen biläggs.

Planläggaren Tiina Holmberg har på basen av de inkomna synpunkterna gjort vissa ändringar i förslaget. Planläggaren är inbjuden att presentera planeförslaget.

Byggnadsinspektörens beslutsförslag
Nämnden besluter omfatta förslagen till genmälen.

Nämnden besluter därtill förorda ändringsförslaget för detaljplan för hamnområdet i Långnäs.

Det är kommunstyrelsens uppgift i Lumparland att ta ställning till om planeförslaget i liggande form kan ställas ut eller återremitteras.

Nämnden ber också påminna kommunstyrelsen i Lumparland om att trafikbyrån vid landskapet önskar bli hörd i samband med eventuellt utställande av planeförslaget.

Ärendets behandling fortsätter i kommunstyrelsen i Lumparland.

Beslut
Nämnden omfattade byggnadsinspektörens beslutsförslag.

Bilagor
- Detaljplaneförslag 9.12.2021
- Planebeskrivning 9.12.2021
- PM från samråd 2.11.2021
- Yttrande om förslaget från fastighetsägare 1
- Genmäle över fastighetsägare 1 utlåtande
- Yttrande om förslaget från fastighetsägare 2 m fl
- Genmäle över fastighetsägare 2 m fl utlåtande
- Landskapsregeringens utlåtande

_____

Ks § 10/2.2.2022

Förslag till detaljplaneändring inklusive samtliga bilagor, enligt bilaga:

- Bilaga A – Ks § 10

Kommundirektörens förslag
Kommunstyrelsen beslutar framlägga förslaget till detaljplaneändring för hamn-, trafik-, park- och vattenområde i Klemetsby av 22.11.2021 enligt Bilaga A – Ks § 10 till allmänt påseende under 30 dagar.

Beslut
Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

_____

11 § Utlåtande över förslag till ändring av landskapslagen om posttjänster (2007:60) (Dnr: 36/2022)

Ks § 11/2.2.2022

Ålands landskapsregeringen har inkommit med en begäran om synpunkter gällande ett förslag till ändring av landskapslagen om posttjänster (2007:60). Eventuella synpunkter ska vara landskapsregeringen tillhanda senast 18.3.2022.

Förslag, enligt bilaga:

- Bilaga A – Ks § 11

Förslaget till ändring innebär i huvudsak två ändringar i nämnda lag. För det första ändras kvalitetsnormerna för de samhällsomfattande tjänsterna enligt följande:

- De brevförsändelser som är inlämnade inom Åland och avsedda att nå en adressat inom Åland ska delas ut så att minst 50 procent når adressaten den fjärde vardagen och minst 97 procent den femte vardagen efter inlämningsdagen.

I nuvarande lagstiftning där försändelser ska nå en adressat första vardagen efter inlämningsdagen ska minst 85 procent nå adressaten första vardagen efter inlämningsdagen. Av de brevförsändelser som är inlämnade inom landskapet och avsedda att nå en adressat inom landskapet senast den andra vardagen efter inlämningsdagen ska minst 95 procent nå adressaten den dagen och minst 97 procent därpå följande vardag.

- För det andra ska enligt förslaget en postmottagare som är varaktigt rörelsehindrad ha rätt att på begäran avgiftsfritt få sin post, som omfattas av de samhällsomfattande tjänsterna, utdelad i en postlåda som är placerad vid tomtgränsen, vid kör- och gånganslutningen, i en postlåda som är placerad i omedelbar närhet av bostadens ytterdörr eller i lägenhetens brevinkast.

Kommunstyrelsen har tidigare, när landskapsregeringen utredde en eventuell ändring av landskapslagen om posttjänster, avgett ett utlåtande i frågan i § 104/26.8.2020. Följande synpunkter gavs i det ärendet:

1. En eventuell konsekvens är att ett minskat antal utdelningsdagar kan inverka på Lumparlands kommuns möjligheter att delge beslut inom sju dagar, vilket skulle medföra en viss problematik vid bedömning när delgivning med part skett. Förvaltningslagen har som huvudregel att mottagaren anses ha fått del av ärendet den sjunde dagen efter det att

brevet avsändes, och att mottagaren har att påvisa ifall ett brev inkommit senare än det. Det bör även göras en bedömning huruvida en minskad utdelning skapar en risk för att brevröster vid allmänna val kommer in för sent.

2. En konsekvens kan bli att invånare som vill yrka på rättelse eller besvära sig måste påvisa att brevet kommit dem till del efter mer än sju dagar. Det kan finnas en viss problematik att påvisa detta när delgivning inte sker bevisligen.

3. Lumparlands kommun har märkt en kraftig minskning av brev som kommer genom den vanliga posttjänsten som följd av att nästan all korrespondens med andra myndigheter sker elektroniskt. Även invånarnas korrespondens sker mer och mer elektroniskt. I övrigt anser Lumparlands kommun att de ekonomiska inbesparingarna och även de miljömässiga effekterna som föranleds av en minskning av kravet på utdelning är positiva.

Vad gäller Lumparlands kommuns tidigare synpunkter gör landskapsregeringen bedömningen att förslaget inte innebär några större konsekvenser för myndigheterna. När en liknande sänkning av kvalitetsnormen som nu planeras i landskapet genomfördes i riket, ansågs den inte innebära några konsekvenser i förhållande till delgivningstiden. Däremot bör landskapsregeringen följa upp huruvida den ändrade lagstiftningen har påverkat delgivningen av beslut

Eftersom 97 procent av försändelserna enligt förslaget ska nå adressaten den femte vardagen efter inlämningsdagen torde det alltså inte bli ett problem vad gäller delgivningstiderna. Däremot bör man vid allmänna val säkerställa att brevröster hanteras i skyndsam ordning inom postväsendet.

Kommundirektörens förslag
Kommunstyrelsen beslutar att till Ålands landskapsregering avge följande utlåtande gällande förslaget till ändring av landskapslagen om posttjänster (2007:60):

1. Landskapsregeringen bör vid allmänna val säkerställa att brevröster hanteras i skyndsam ordning inom postväsendet för att minska risken att sådana inkommer för sent till valmyndigheterna.

2. I övrigt tillstyrker Lumparlands kommun förslaget.

Beslut
Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

_____

12 § Utlåtande över förslag till bibliotekspolitiskt program (Dnr: 3/2022)

Ks § 12/2.2.2022

Ålands landskapsregeringen har inkommit med en begäran om synpunkter gällande ett förslag till bibliotekspolitiskt program. Eventuella synpunkter ska vara landskapsregeringen tillhanda senast 25.2.2022.

Förslag till bibliotekspolitiskt program, enligt bilaga:

- Bilaga A – Ks § 12

Detta skulle vara första gången som Åland får ett bibliotekspolitiskt program.

Sammanfattningsvis berör programmet följande målsättningar:

- Invånare har tillgång till allmänna bibliotek på Åland.
- Invånare har rätt till användbar och tillförlitligt information utan kostnad.
- Invånarna har rätt till berättelser i olika former och format.
- Invånarna tar del av information och berättelser i den form och på det språk som matchar deras behov.
- Alla invånare har likvärdiga förutsättningar till ett aktivt medborgarskap i det demokratiska samhället.

För att uppnå dessa målsättningar finns följande förslag till åtgärder i programmet:

- Förtydliga de allmänna bibliotekens kärnverksamhet och de allmänna bibliotekens ansvarsområden utgående från rekommendationerna från 2013 angående bemanning och öppethållning.
- Definiera en miniminivå för biblioteksservice.
- Förtydliga centralbibliotekens uppdrag.
- Uppdatera behörighetskraven.
- Säkerställa Ålands medverkan i Finna.
- Säkerställa Ålands tillgång till ett kommande nationellt e-bibliotek.

- Inrätta en ny stödordning för utvecklingsarbete.

- Formalisera de åländska bibliotekens interna och externa intressebevakning.

Synpunkter har inhämtats från biblioteksekretaren.

Kommundirektörens förslag
Kommunstyrelsen beslutar att till landskapsregeringen avge följande utlåtande över förslaget till bibliotekspolitiskt program:

1. Vid en definition av minimiservicen bör man ta i beaktande de skiftande servicebehoven som finns på Åland. En miniminivå beroende på bibliotekets eller befolkningsunderlagets storlek kunde vara tänkbart.

2. Det vore önskvärt med regelbundna skolningsträffar för att bygga på kompetensen inom biblioteken. Tid borde också reserveras också för networking och utbyte av idéer och erfarenheter.

3. Vid en uppdatering av behörighetsvillkoren bör man beakta det faktiska utbudet av utbildad arbetskraft så att man inte i likhet med tidigare ändringar i behörighetsvillkor inom andra yrkesgrupper skapar en situation där det i realiteten inte är mjöligt att få behörig personal.

Beslut
Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

_____

13 § Kommunstyrelsens sammanträdesdagar under 2022

Ks § 13/2.2.2022

Enligt 61 § i förvaltningsstadgan ska kommunstyrelsen årligen vid sitt första sammanträde fastställa tid och plats för sina ordinarie sammanträden.

Enligt 63 § i förvaltningsstadgan kan kommunstyrelsen bestämma i vilken omfattning sammanträdeshandlingar ska skickas som elektronisk information.

Förvaltningen har med beaktande av bokslut- och budgetarbetet tagit fram förslag till preliminära ordinarie sammanträdesdatum.

Kommundirektörens förslag
Kommunstyrelsen beslutar om följande preliminära ordinarie sammanträdesdagar under 2022:

Onsdag 2.3.2022 kl. 19.00
Onsdag 6.4.2022 kl. 19.00
Onsdag 18.5.2022 kl. 19.00 (bokslut)
Onsdag 15.6.2022 kl. 19.00
Onsdag 31.8.2022 kl. 19.00
Onsdag 21.9.2022 kl. 19.00
Onsdag 5.10.2022 kl. 18.00 (budgetseminarium)
Onsdag 2.11.2022 kl. 19.00 (första budgetbehandling)
Onsdag 30.11.2022 kl. 19.00 (andra budgetbehandling)
Onsdag 21.12.2022 kl. 19.00

Datumen ovan kan ändras om skäl därtill föreligger och det är slutligen kommunstyrelsens ordförande som avgör när kommunstyrelsen ska kallas till sammanträde. Kommunstyrelsen kan även vid behov hålla extra sammanträde vilket i brådskande fall kan sammankallas genom telefonbud.

Kallelse till ordinarie sammanträde bör vara de ordinarie ledamöterna och ersättarna tillhanda senast fem dagar före sammanträdet och sänds endast per e-post.

Har ordinarie ledamot förhinder att närvara ska denne själv vidtala ersättaren. Kommunfullmäktiges ordförande och vice ordförandena ska meddelas om sammanträdet och har närvaro- och yttranderätt enligt 71 § i förvaltningsstadgan.

Beslut
Kommundirektörens förslag godkändes enhälligt.

_____

14 § Sammanträdets avslutande

Sammanträdet avslutades kl. 20.12.

ANVISNING FÖR RÄTTELSEYRKANDE OCH BESVÄRSANVISNING

Förbud att söka ändring
Eftersom nedan nämnda beslut endast gäller beredning eller verkställighet kan enligt 112 § i kommunallagen (ÅFS 1997:73) eller 6 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (FFS 808/2019) rättelseyrkande inte framställas eller kommunalbesvär eller förvaltningsbesvär anföras över beslutet.

Paragrafer i protokollet: **1, 2, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 14**.

Besvär kan inte anföras över nedan nämnda beslut, eftersom ett skriftligt rättelseyrkande enligt 110 § i kommunallagen kan framställas över beslutet.

Paragrafer i protokollet: **173, 3, 7, 8, 9**.

Anvisning för rättelseyrkande
Skriftligt rättelseyrkande får framställas av den som ett beslut avser eller den vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (part) samt av kommunmedlemmarna.

Myndighet hos vilken rättelse yrkas är:

Kommunstyrelsen i Lumparland
Kyrkvägen 26
AX-22 630 Lumparland

Paragrafer i protokollet: **173, 3, 7, 8, 9**.

Yrkandet ska framställas inom 14 dagar från delfåendet av beslutet. En part anses ha fått del av beslutet sju dagar efter dagen då brevet avsändes, om inte något annat påvisas. Vid elektronisk delgivning anses en part ha fått del av beslutet tre dagar efter att meddelandet sändes, om inte något annat påvisas. En kommunmedlem anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter det att ett meddelande om att beslutet finns tillgängligt på kommunens webbplats publicerades på kommunens elektroniska anslagstavla. I vardera fallen räknas inte framläggnings- eller delgivningsdagen med i besvärstiden.

Av rättelseyrkandet ska framgå yrkandet och vad det grundar sig på.

KOMMUNALBESVÄR **BESVÄRSANVISNING**

I nedan nämnda beslut kan ändring sökas skriftligt genom besvär.

Paragrafer i protokollet:

Besvärsrätt
Ändring i beslut kan sökas av den som beslutet avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (part) och kommunmedlemmar. Ändring i ett beslut med anledning av rättelseyrkanden kan sökas genom kommunalbesvär endast av den som framställt rättelseyrkandet. Om beslutet har ändrats med anledning av rättelseyrkandet, kan ändring i beslutet sökas genom kommunalbesvär också av den som är part eller av en kommunmedlem.

Besvärstid
Besvärstid är 30 dagar från dagen för delfåendet av beslutet. En part anses fått del av beslutet sju dagar efter dagen då brevet avsändes, om inte något annat påvisas. Vid elektronisk delgivning anses en part ha fått del av beslutet tre dagar efter att meddelandet sändes, om inte något annat påvisas. En kommunmedlem anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter det att ett meddelande om att beslutet finns tillgängligt på kommunens webbplats publicerades på kommunens elektroniska anslagstavla.

Besvärsgrunder
Ett beslut får överklagas genom kommunalbesvär på följande grunder:
1. beslutet tillkommit i felaktig ordning,
2. den myndighet som fattat beslutet har överskridit sina befogenheter eller
3. beslutet annars strider mot lag.

Besvärsskrift
I besvärsskriften ska uppges:
- ändringssökandens namn, kontaktuppgifter och postadress,
- det beslut i vilket ändring söks (det överklagade beslutet)
- till vilka delar ändring söks i beslutet och vilka ändringar som yrkas (yrkandena)
- grunderna för yrkandena,
- vad besvärsrätten grundar sig på om det överklagade beslutet inte avser ändringssökanden själv.

Om talan förs av ändringssökandens lagliga företrädare eller ombud, ska också dennes kontaktuppgifter uppges. Medan besvären är anhängiga ska förvaltningsdomstolen utan dröjsmål underrättas om ändringar i kontaktuppgifterna.

Till besvären ska följande fogas:
1. det överklagade beslutet med besvärsanvisning,
2. utredning om när ändringssökanden har fått del av beslutet, eller annan utredning om när besvärstiden börjat löpa,

3. de handlingar som ändringssökanden åberopar som stöd för sina yrkanden, om dessa inte redan tidigare har lämnats till myndigheten.

Besvärsmyndighet
Ålands förvaltningsdomstol
PB 31, Torggatan 16
AX-22 101 Mariehamn
E-post: aland.fd@om.fi

Inlämnande av besvärshandlingarna
Besvären ska lämnas in till besvärsmyndigheten senast under besvärstidens sista dag innan besvärsmyndigheten stänger.

Avgift
Enligt lagen om domstolsavgifter (FFS 1455/2015) är rättegångsavgiften i förvaltningsdomstolen 260 euro. Rättegångsavgift tas ut också då förvaltningsdomstolen avvisar besvär utan prövning samt då besvär återtas. Avgift tas inte ut om ändringssökanden har framgång i ärendet.

FÖRVALTNINGSBESVÄR **BESVÄRSANVISNING**

I nedan nämnda beslut kan ändring sökas skriftligt genom besvär.

Paragrafer i protokollet:

Besvärsrätt
Besvär får anföras av den som beslutet avser eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (part) samt av den som har besvärsrätt enligt särskilda bestämmelser i lag. En myndighet får även anföra besvär över beslutet om överklagandet är behövligt med anledning av det allmänna intresse som myndigheten ska bevaka.

Besvärstid
Besvärstid 30 dagar från delfåendet av beslutet. En part anses fått del av beslutet sju dagar efter dagen då brevet avsändes, om inte något annat påvisas. Vid elektronisk delgivning anses en part ha fått del av beslutet tre dagar efter att meddelandet sändes, om inte något annat påvisas. Beslutet anses dock ha kommit till en myndighets kännedom på ankomstdagen.

Besvärsskrift
I besvärsskriften ska uppges:
- ändringssökandens namn, kontaktuppgifter och postadress,
- det beslut i vilket ändring söks (det överklagade beslutet)
- till vilka delar ändring söks i beslutet och vilka ändringar som yrkas (yrkandena)
- grunderna för yrkandena,
- vad besvärsrätten grundar sig på om det överklagade beslutet inte avser ändringssökanden själv.

Om talan förs av ändringssökandens lagliga företrädare eller ombud, ska också dennes kontaktuppgifter uppges. Medan besvären är anhängiga ska förvaltningsdomstolen utan dröjsmål underrättas om ändringar i kontaktuppgifterna.

Till besvären ska följande fogas:
1. det överklagade beslutet med besvärsanvisning,
2. utredning om när ändringssökanden har fått del av beslutet, eller annan utredning om när besvärstiden börjat löpa,
3. de handlingar som ändringssökanden åberopar som stöd för sina yrkanden, om dessa inte redan tidigare har lämnats till myndigheten.

Besvärsmyndighet
Ålands förvaltningsdomstol
PB 31, Torggatan 16
AX-22 101 Mariehamn
E-post: aland.fd@om.fi

Inlämnande av besvärshandlingarna
Besvärshandlingarna ska inlämnas till besvärsmyndigheten före besvärstidens utgång. Besvärshandlingarna kan även sändas med post eller genom bud, men i så fall på avsändarens eget ansvar. Handlingarna ska lämnas till posten i så god tid att de kommer fram innan besvärstiden går ut.

Avgift
Enligt lagen om domstolsavgifter (FFS 1455/2015) är rättegångsavgiften i förvaltningsdomstolen 260 euro. Rättegångsavgift tas ut också då förvaltningsdomstolen avvisar besvär utan prövning samt då besvär återtas. Avgift tas inte ut om ändringssökanden har framgång i ärendet.

ELEVANTAL - PROGNOS
Kolumn1
21
18
12
11
2021-2022
2022-2023
2023-2024
2024-2025

LE/79/2021

Bilaga A – Ks § 10

NY DETALJPLAN

DETALJPLAN SOM UPPHÄVS

DETALJPLANBESTÄMMELSER OCH TECKENFÖRKLARINGAR

TG — TRAFIKOMRÅDE FÖR GENOMFARTS- ELLER INFARTSVÄG MED TILLHÖRANDE SKYDDS- OCH FRISIKTSYTOR.

TH — HAMNOMRÅDE.
På området får uppföras hamnanläggningar samt med ändamålet sammanhängande terminal-, lager- m.fl. byggnader. Vid utbyggnad gäller att byggnaderna ska förses med åtak samt att höjden från markytans medelhöjd vid byggnadens grund till taknocken får vara högst 8 meter. Bostäder för den personal, som behövs för anläggningarnas kontinuerlig skötsel får uppföras högst 200 m2 våningsyta.

TP — TRAFIKOMRÅDE FÖR ALLMÄN PARKERING.

F — KVARTERSOMRÅDE FÖR INDUSTRI- OCH LAGERBYGGNADER.
1. På området får uppföras småindustriföretag med tillhörande lager-, kontor- och hjälputrymmen samt lagerbyggnader. Bostadslägenheter får byggas för den personal som behövs för anläggningens kontinuerliga skötsel. Bostädernas våningsyta får vara högst 30% av den utbyggda industrivåningsytan. Butiksloka'er får uppföras på de områden, där det har angivits genom en planbeteckning.
2. Verksamheten får inte förorsaka buller, som vid tomtgräns överstiger 55 dB(A), luftföroreningar, röklukt eller andra därmed jämförbara miljöstörningar. Om anläggningens bullernivå konstateras överstiga 55 dB(A), ska ett bullerskydd (ordvall eller plank) uppföras vid gränserna. Skyddets höjd ska vara 2 meter.
3. Utanför den på detaljplanen visade byggnadsytan för trädbestånd avverkas samt terrängen fyllas eller schaktas endast för uppförande av för verksamheten nödvändiga vägförbindelser.
4. Byggnaderna ska förses med åtak. Höjden från markytans medelhöjd vid byggnadens grund till taknocken får vara högst 8 meter.
5. Byggnadernas fasadmaterial ska bestå av trä, om byggnaderna syns från havet. Färgen ska vara mörk och anpassas ti omgivningen.
6. Tomtens ska inhägnas.
7. Om planbeteckningarna inget annat anvisar, ska byggnadernas avstånd från tomtgränsen vara minst 4 meter.

PN — PARKOMRÅDE SOM SKA BEVARAS I NATURLIG TILLSTÅND.
Området får innehålla stigar, servicevägar och mindre konstruktioner som tjänar områdets användning och underhåll.

W — VATTENOMRÅDE.
På området får vågbrytare, bryggor och andra därmed jämförbara anläggningar uppföras för det angränsande områdets bruk.

LINJE 3 M UTANFÖR DET PLANOMRÅDE SOM FASTSTÄLLELSEN GÄLLER

KVARTERS-, KVARTERDELS- OCH OMRÅDESGRÄNS

BESTÄMMELSEGRÄNS

401 — BYNUMMER

KLEM — BYNAMN

9 — KVARTERSNUMMER

① — TOMTNUMMER

LÅNGNÄSV — GATUNAMN

8145 — BYGGRÄTT.
Byggrätt i kvadratmeter våningsyta. En eventuell fastighetsnummer i parentes under byggrätten anvisar fastigheten som byggrätten hör til.

25% — Talet anger hur stor del av tomtens areal får bebyggas.

b 20% — Beteckningen anger hur många procent av den på byggnadsytan tillåtna våningsytan som får användas för butiksloka'er.

BYGGNADSYTA.

OMRÅDE, SOM SKA PLANTERAS OCH VÅRDAS I PARKARTAT SKICK.
Via området får infarter byggas.

GATA.

Del av tomtgräns mot vägområde där tomtanslutning är förbjudet.

BILPLATSBESTÄMMELSER.
1. För varje bostadslägenhet ska två bilplatser reserveras.
2. På varje F-tomt ska en bilplats/ anstålt reserveras. Föreligger ej utredning över antalet anstälda beräknas en bilplats/50m2 våningsyta
3. För hamnområdet ska en bilplats / anstålt i samma skift reserveras. Parkeringsplatserna för personalen kan också ordnas utanför själva hamnområdet.

Marlehamn den 22 november 2021.
Tiina Holmberg
ArkitektISAFA Landskapsarkitekt MARK

Antagen av kommunfullmäktige den xx.xxxxx 2021, xx §.
Beslutet har vunnit laga kraft den xx.xxxxxx 2021.
Kungjord den xx.xxxxx 2021.

Mattias Jansryd
Kommundirektör

LUMPARLAND Klemetsby by

Detaljplanändring för hamn-, trafik-, park- och vattenområde.
Genom detaljplanändringen utvidgas hamn- och vattenområdet.

Detaljplanekarta 1:2000
den 22.11.2021 Tiina Holmberg

0 50 100 200m
SKALA 1:2000

BYGGNADSNÄMNDEN I LEMLAND
Ank. 22. 11. 2021
Dnr LE/79/2021

LUMPARLANDS KOMMUN

DETALJPLANÄNDRING FÖR LÅNGNÄS HAMN
PLANBESKRIVNING

Genom detaljplanändringen förstoras vattenområdet norrut och hamnområdet med att tomt 1 i kvarter 7 samt PN-området inkluderas till hamnområdet.
Beskrivningen avser detaljplankartan som är daterad den 22 november 2021.

Områdesbestämning: Detaljplanändringen omfattar fastigheterna 1:38, 1:57, 1:77, 1:79, 1:95, 1:101, 1:124, 19:0, del av 1:77, del av 1:112 och del av vattenområde samt vägområden.

Lägesbestämning: Detaljplanändringsområdet omfattar ett 18,4 ha stort område vid Långnäs hamn i Klemetsby by i Lumparland

Bild 1. Planändringsområde

BASFAKTA

Generalplan

Planändringsområdet är inte delgeneralplanlagt.

Detaljplan

Planändringsområdet har en gällande detaljplan, antagen den 11 december 2013 av kommunfullmäktige (KFM§42/2013). Detaljplanen innefattar kvarteren 7,8 och 9 samt gatu-, parkering-, hamn- och parkområden.

Bild 2: Gällande detaljplan daterad den 27 november 2013.

Kvarteren 7, 8 och 9 har planbeteckning F, kvartersområde för industri- och lagerbyggnader. På området får uppföras småindustrihallar och lagerbyggnader, tillhörande hjälputrymmen samt bostäder för personalens bruk. Byggnaderna ska förses med åstak och höjden från markytans medelhöjd vid byggnadernas grund till taknocken får vara högst 8 meter.

TH är hamnområde: på området får uppföras hamnanläggningar samt med ändamålet sammanhängande terminal-, lager m.fl. byggnader. Vid utbyggnad gäller att byggnaderna skall förses med åstak samt att höjden från markytans medelhöjd vid byggnadernas grund till taknocken får vara högst 8 meter. Bostäder för personalen, som behövs för anläggningens kontinuerliga skötsel får uppföras högst 200 m2 våningsyta.

TG är trafikområde för genomfarts- eller infartsväg med tillhörande skydds- och frisiktsytor.

TP är trafikområde för allmän parkering.

PN är parkområde som skall bevaras i naturligt tillstånd.

Bilplatser skall reserveras två för varje bostadslägenhet och en bilplats/anställd på F-tomterna. Föreligger ej utredning över antalet anställda, beräknas en bilplats/50 m2 våningsyta.

Byggnadsordning

I kommunens byggnadsordning som godkändes den 25 september 2013 (KFM§31) finns inga specialbestämmelser gällande området.

Fastighetsregister och tomtindelning

Detaljplanändringen omfattar fastigheterna 1:38, 1:57, 1:77, 1:79, 1:95, 1:101, 1:124, 19:0, del av 1:77 och del av 1:112 samt vägområden.

Detaljplanändringen omfattar tre industritomter (F), samt områden för hamn, trafik, parkering och park.

Beslut

Kommunstyrelsen har godkänt den 31 mars 2021 Långnäs Hamn Ab:s anhållan om planändringen och målsättningarna (KST §38/31.03.2021) samt förslag till planläggare arkitekt Tiina Holmberg (KST §39/31.03.2021).

Målsättningarna för planändringen är att skapa mera fungerande områden för godstransport samt att utveckla hamnområdet för passagerartrafik. I samband av planändringen överförs en del av Landskapets vägområde (TG) till kommunen. Trafiken till privata tomter söder om hamnområdet flyttas från Lotsstigen till Långnäs Industriväg, dvs bort från hamnområdet. Denna ändring möjliggörs redan av gällande detaljplaner söder om planändringsområdet.

Baskarta

Baskartan är inmätt i av Alandia Map/Benny Blomster i koordinatsystem GK20 och höjdsystem N2000 och kompletterad senast i november 2020.

Markägande och grannar

Fastigheterna 1:79, 1:95, 1:101, 1:124, 19:0 och 1:112 ägs av Långnäs Hamn Ab.

Skärgårdshamnen utgör en del av fastighet 895:0 och ingår i vägområdet till landsväg nr 3 Långnäsvägen.

Resten av fastigheterna inom planområdet ägs av Meritaito Oy, Rundbergs Bil&Service, Anne-Wi Eleonora Mattsson och Sjöfartsverket.

Området avgränsas mot väster till två privata fastigheter och möt söder till sex privata fastigheter. Mot norr och ost avgränsas planändringsområdet mot sjön.

Bebyggelse

Hamnområdet är bebyggd med flera terminal-, kontor- och lagerbyggnader som hör till hamnverksamheten.

Tomten som ägs av Rundberg Bil & Service är bebyggt med en större och några mindre industri- och lagerbyggnader. Meritaitos tomt har fyra kontorsbyggnader och hallar. Gator och kommunalteknik är bebyggda.

Verksamhet

Inom hamnområdet finns tre huvudsakliga aktörer: Långnäs hamn, Skärgårdshamn och en mindre privat hamn som ägs idag av Meritaito Oy.

Första hamnen i Långnäs byggdes på 1920-talet för ångbåtstrafik med vägförbindelse till Mariehamn. Efter bygget av Siljakajen på 1960-talet satsade även Landskapet i en egen hamn i Långnäs och utvecklade skärgårdstrafiken därifrån. Den nuvarande passagerarhamnen blev färdig 1999.

I dag anlöper både Viking Line, Finnlines och Silja/Tallink Långnäs hamn med 3000-3400 anlöp per år. Lastfartyget Fjärdvägen som trafikerar mellan Långnäs och Nådendal anlöper Långnäs regelbundet och fraktar årligen 135 000-150 000 ton gods. Därav är hamnen den mest betydande hamnen för Ålands försörjningsberedskap.

Skärgårdshamnen fungerar som ändhamn för skärgårdstrafiken till Kumlinge samt södra linjen. Enligt statistiken använde 30 800 fordon och 79 000 passagerare Södra linjen år 2020. Tvärgående linjen användes av 11 900 fordon och 18 300 passagerare samma år.

Kultur- och naturmiljö

Enligt Landskapsregeringens Kulturbyrå och fornminnesregister finns inga kända fornminnen inom planändringsområdet. Planen tar inga nya områden i bruk och således behövs ingen ny fornminnes- eller kulturmiljöinventering.

Planområdet har länge använts för hamnverksamhet, industri- och lagerlokaler samt vägområden och parkering. Dessa täcker över hälften av totalarealen. Grönområden består av karga bergsbundna stränder och ekonomiskog. Förekomsten av skyddade växter eller biotoper inom området är högst osannolikt.

Bild 3: Flygfoto med fastighetsgränser.

DETALJPLANÄNDRING

Innehåll

Detaljplanändringen följer kommunstyrelsens beslut:

- Parkeringsområdet förstoras "ca 830 m2", enligt planförslaget 765 m2
- Byggrätten behålls samma. Planbeteckningen ändras från exploateringstal som berättigar genom tomtarealen en byggrätt till siffror med samma byggrätt.
- Planen får innebära en sänkning av kravet om 5% plantering.

Detaljplanändringen följer Plan- och Bygglagens krav på detaljplanens innehåll:

1. Marken utnyttjas på ett ekonomisk och ekologiskt hållbart sätt: Tomten hör till kommunens affärsområde med smidigt trafiknät och tillhörande parkering.
2. Trafiken, energiförsörjningen, vatten och avlopp, avfallshantering samt brand- och räddningsväsendet kan ordnas på ett säkert och ändamålsenligt sätt: Planändringen påverkar inte byggrätten, inga nya anslutningar behövs och inga räddningsvägar påverkas.
3. Det skapas en trivsam, trygg och sund livsmiljö som även är tillgänglig för personer med funktionshinder. Tomten hör till ett affärsområde, där smidig parkering nära ingångar och släta ytor garanterar en jämställd och tillgänglig service.
4. Särskilt den bebyggda miljön och landskapet värnas och används på ett ändamålsenligt sätt: Inga ändringar i byggrätten. Befintliga planteringar behålls en del flyttas.
5. Estetiska och kulturhistoriska värden påverkas inte mer än nödvändigt: området har inga speciella kulturhistoriska värden.
6. Det finns tillräckligt med mark för lekplatser, parker eller andra områden som lämpar sig för rekreation: inga ändringar jämfört med dagens plan i denna punkt.
7. Skälig hänsyn tas till befintlig bebyggelse: inga ändringar i bebyggelse, byggytor eller byggrätt görs.

Detaljplanändringen inkluderar:

Tidigare detaljplan:		% av totalarealen
75 860 m2	Hamnområde TH	42,3 %
5 259 m2	Parkeringsområde TP	3,0 %
13 377 m2	Trafikområde TG	7,7 % %
27 984 m2	Industriområde F	16,1 %
4 435	Gatuområden	2,6 %
8 757 m2	Parkområde PN	5,0 %
40 433 m2	Vattenområde W	22,1 %
21 92 m2	Gatuområden	1,2 %
173 862 m2	Totalt	100 %

Detaljplanändringen:		% av totalarealen
96 604 m2	Hamnområde TH	52,4 %
5 375 m2	Parkeringsområde TP	2,9 %
9 568 m2	Trafikområde TG	5,2 %
15 335 m2	Industriområde F	8,3 %
7 765 m2	Parkområde PN	4,2 %
48 433 m2	Vattenområde W	26,4 %
1 104	Gatuområde	0,6 %
184 186 m2	Totalt	100 %

Byggrätten för hamnområdet är angiven genom en siffra i kvadratmeter våningsyta.

Byggrätten för Långnäs Hamn Ab är 8145 kvadratmeter våningsyta. I dagsläget finns inom hamnområdet ca 1708 m2 förbrukat byggrätt genom 12 byggnader samt sammanlagd 355 m landgång och ramper.

Byggrätt för Skärgårdshamnen är 630 kvadratmeter våningyta, varav ca 54 m2 är förbrukat.

Byggrätt för fastighet 1:38, ägd av Meritaito är 1022 m2 våningsyta, varav ca 830 kvm är förbrukat i befintliga 4 byggnader.

Byggrätt för industritomter är bunden till tomternas areal: 25% av tomtens yta får bebyggas. Detta leder till en byggrätt på 2006 m2 våningsyta för tomt 1 i kvarter 8 och 1828 m2 våningsyta för tomt 1 i kvarter 9.

Hamnområdet förstoras så att den inkluderar en del av den tidigare F-tomten i kvarter 7, i syd-ost, PN-området mot väst och norra kajen i Skärgårdshamnen. Ett nytt PN-område skapas från resten av F-tomten. Den totala hamnområdets areal ökar från 7,6 ha till 9,7 ha. Planbestämmelserna för hamnområdet är samma som i tidigare detaljplan.

Parkeringsområdet TP behålls med justeras så att den bättre motsvarar gränsen mot Långnäsvägen. Genom justering av områdets sydöstra hörnet utökas arealen med 116 m2 från 5259 m2 till 5375 m2.

Trafikområdet TG minskas med 3433 m2 genom att införliva den gulmarkerade delen av Långnäsvägen och den blåmarkerade norra spetsen till hamnområdet. Arealen ändras från 13.377 m2 till 9.568 m2. Övrigt del av Landskapets vägområde i östra ändan av Långnäsvägen ingår redan i hamnområdet enligt gällande plan.

Bild 4: Ändringar i vägområdet TG.

Parkområden PN minskar i antal från 4 till 3. Parkområdet som ligger närmast terminalbyggnaden är införlivat till hamnområdet med markering, som kräver att området planteras och vårdas i parkartat skick. Detta område är mellan TG, vägområde och hamnens centrala byggnader och behövs inte som skyddszon.

Parkområdet mellan den borttagna industritomten och hamnområdet är flyttad söderut som buffertområde mellan det förstorade hamnområdet och privata tomten på södra sidan. Parken ska behållas i naturligt tillstånd för att säkerställa växtlighet mellan de olika användningsområdena.

Den totala parkarealen minskar från 8.757 m2 till 7.765 m2. Den procentuella förminskningen är godkänt i de fastslagna målsättningarna.

Vattenområdets W avgränsning och planbestämmelsen är i stora drag samma som i tidigare detaljplan. Norra kajen vid Skärgårdshamnen ändras från vattenområde (W) till hamnområde TH). Ändringen täcker 463 m2.

Genomförande

Initiativet till detaljplanändringen har tagits av Långnäs hamn Ab, vilka är ansvariga för verkställandet av planen. Genomförandet av planändringen förutsätter överlåtelsen av en del av Landskapets vägområde (Bild 4, gultmarkerat område) till kommunen, vartefter det är möjligt att överlåtas/säljas till Långnäs Hamn Ab.

Detaljplanändringen möjliggör en avstängning av Lotsstigen för privat bruk i framtiden. Detta kan behövas för att kunna avstänga hamnområdet. Kommunen har förbundit sig till förverkligande av den streckningen av Industrivägen som är fastställt i detaljplan år 2011. Först när den fattande delen av Industriväg är byggt och i bruk kan det existerande servitutet från Lotsstigen lyftas och genomfarten via hamnområdet upphöra.

Bild 5: Trafik till privata fastigheter leds om: Industriväg används i stället för Lotsstigen.

Innan planen antas ska ett markanvändningsavtal mellan markägaren och kommunen skrivas.

Konsekvenser

Detaljplanändringen tillåter att anpassa hamnverksamheten snabbare efter dagens behov och gällande säkerhetsnormer samt enklare förvaltning av det aktiva hamnområdet. Trafiken inom eller genom området påverkas inte av planändringen utan av trafiksituationen för persontrafik och varutransporter för Åland. Avstängningen av Lotsstigen följer dagens säkerhetsnormer och förlänger resan till 4 privata strandfastigheter marginellt. Denna ändring är så liten att den inte påverkar genomförda personbilkilometrar inom eller i närheten av planändringsområdet. Infart till industritomt nummer 1 i kvarter 9 leder till hamnområdet och kan behöva flyttas mot Industrivägen i framtiden.

Detaljplanändringens påverkan på miljön ändras inte väsentligt från den gällande planen. Parkområden i naturtillstånd och områden utanför byggytorna behålls i stort samma. Landskapsbilden ändras inte. Avstängning av Lotsstigen kan tydliggöra hamnområdets avgränsning.

Hamnens samhällsekonomiska inverkan är stor men planändringens samhällsekonomiska konsekvenser kan räknas vara ringa eller obefintliga jämfört med gällande detaljplan. Samma gäller de sociala och kulturella konsekvenserna, som är obefintliga jämfört med gällande detaljplan.

Mariehamn den 22 november 2021

Tiina Holmberg
Arkitekt SAFA landskapsarkitekt MARK

LE/79/2021

Lumparlands kommun
Byggnads- o miljönämnden
Kommunrundan 7
22610 Lemland

PM

2.11.2021

Ärende; **Ändring av detaljplan för område vid Långnäs hamn, Klemetsby**

Här följer anteckningar från samrådsmöte på Lumparlands skola i Klemetsby den 2.11.2021.

Kallelse till mötet hade utsänts till berörda den 21.10.2021.

Närvarande på mötet var;
Johan Willstedt, byggnadsinsp.
Tiina Holmberg, planläggare
Ronny Eriksson, Långnäs hamn Ab
Samt 15 övriga (se deltagarlista)

1) Inledning o presentation
Johan Willstedt öppnade mötet och önskade välkomna kl 18.30

2) Mötets lagliga grund, PBF 8 § Samråd.

3) Mötets syfte
Presentation av förslag till reviderad detaljplanen för Långnäs hamnområde.
Insamling av åsikter och synpunkter på förslaget.

4) Bakgrund och nuläge, J Willstedt
- Detaljplan över hamnområdet mm gok. av fullmäktige år 2013
- Anhållan om ändrad detaljplan, Långnäs hamn Ab år 2020
- Långnäs hamn Ab har behov av att skapa förutsättningar för utvecklad verksamhet.
- Området i fråga är också viktigt ur ett allåländskt perspektiv som en knutpunkt för infrastruktur och försörjning
- Information om planläggning/möjlighet att framföra synpunkter 23.2.2021

5) Presentation av reviderad detaljplan för området, Tiina Holmberg

Planeändringen behövs för att skapa förutsättningar för att i framtiden eventuellt inhägna hela hamnområdet. Detta föranleder vissa ändringar i vägområdenas ägande samt hur trafiken genom området ska ordnas i framtiden.
Hamnen har också behov av större uppställningsytor för fordon än tidigare.

Den oriktiga beskrivningen av trafikförhållandena i industriområdets södra del rättas i planebeskrivningen så den blir korrekt.

6) I diskussion framfördes önskemål om att;
   - grönområdena skulle ökas i förslaget.
   - skyddsområdet mot bostadstomt i sydost skulle ökas
   - möjlighet att använda Lotsstigen som "räddningsväg" skulle kvarstå
   - en ny förbindelseväg skulle byggas väster om området fram till bostads- och fritidshustomterna vid den östra och södra stranden
   - den nya förbindelsevägen mellan Industrivägen och Lotstigen ska heta Lotsstigen
   - förhållandena i industriområdets södra del tydligare skulle framgå i planebeskrivningen

   Därtill frågades om oljedepåns framtida infart.

7) Ev skriftliga synpunkter inlämnas senast den 11.11.2021

8) Nästa steg
- Nämnden sammanträder och behandlar förslaget och synpunkter 16.11.2021.
- Nästa instans är sedan kommunstyrelsen som besluter ställa ut förslaget eller återremitterar det. Under utställningstiden kan anmärkningar framföras.
- Planeförslaget godkänns slutligen av fullmäktige varefter bevärsrätt uppstår.

9) Mötet avslutades kl 19.40.

Johan Willstedt
Byggn insp.

BYGGNADSNÄMNDEN I LEMLAND
Ank. 01. 11. 2021
Dnr LE/79/2021

Mariehamn 2021-11-01

Byggnads- och miljönämnden i Lemland och Lumparland

Kommunrundan 7

22610 LEMLAND

Ärende: **Revidering av detaljplan för Långnäs hamnområde**

Som ägare av fastighet 438-401-0001-0022-U är vi berörda av revideringen i och med att vägförbindelsen till vår tomt längs Lotsstigen försvinner när Långnäs hamn genomför sin planerade förstoring.

Den nya vägförbindelsen är felaktigt redovisad i förslaget i och med att Industrivägen idag är stängd med grind samt avgrävd. Detta har även påtalats genom e-mail till arkitekt Tiina Holmberg 23.06.2021. Vi förutsätter att inte några förändringar gällande Lotsstigen genomförs innan Industrivägen gjorts möjlig att använda. Vi förutsätter även att inte några kostnader skall tillkomma oss för den nya vägdragningen.

Utöver den nya vägdragningen anser vi även att nuvarande väg (Lotsstigen) fortsättningsvis lämnas möjlig att använda i händelse av brand eller annan olycka vid någon av industrierna. Detta i och med att verksamheten hanterar brandfarliga material och att ett antal tillbud skett. Den befintliga vägen kan även fungera som alternativ räddningsväg om Industrivägen är blockerad.

Vi emotser ett reviderat förslag till detaljplanändring till påseende.

Med vänliga hälsningar

LE/79/2021

Lumparlands kommun
Byggnads- o miljönämnden
Kommunrundan 7
22610 Lemland

GENMÄLE 1.

9.12.2021

Ärende; **Ändring av detaljplan för område vid Långnäs hamn, Klemetsby**

Genmäle till fastighetsägaren av 438-401-1-22 den 1.11.2021

1) Vägförbindelsen över kvarter 16 (småbåtvarvet) korrigerad.

2) Det föreligger ingen risk att Lotsstigen stängs innan annan framkomlig väg iordningsställts.

3) Kvarhållande av Lotsstigen som nödväg har diskuterats. Även räddningsmyndigheten har hörts i ärendet. Slutsatsen är att kommunen inte har någon laglig möjlighet att fordra att Lotsstigen ska gå att använda även i fortsättningen.

Johan Willstedt
Byggn insp.

BYGGNADSNÄMNDEN I LEMLAND
Ank. 10. 11. 2021
Dnr LE/79/2021

Till
Byggnads- och miljönämnden
i Lemland och Lumparland
Att: Johan Willstedt
Kommunrundan 7
22610 Lemland

Mailat som pdf till johan.willstedt@lemland.ax den 10.11.2021

Synpunkter på Revidering av Detaljplan för Långnäs hamnområde

Som berörda fastighetsägare önskar vi här lämna synpunkter rörande Parkområden på den Detaljplan som sänts ut och som diskuterades vid Samrådsmötet den 2.11.2021.

I första hand för att tidigare synpunkter lämnade via mail 8.3.2021 inte verkar ha beaktats i planeringen.

I andra hand för att vi inte heller fick något löfte om beaktande av våra synpunkter på Samrådsmötet den 2.11.2021.

Mot bakgrund av ovanstående vill vi tydligt påpeka inför behandlingen på Byggnads- och miljönämnden möte den 16.11.2021 att vi inte kan acceptera att parkområden och buffertzoner mellan hamnområdet och boendeområdet söderut minskas ned till ett minimum eller i vissa fall helt tas bort.

Hamnområdet kommer närmare och närmare i första hand mot närmaste rågrannen Benita Liljeberg men även effekterna för övriga fastigheterna söderut påverkas och vi ser stor risk att värdet på våra fastigheter minskar då buffertzon mot hamnen minskas och ljud, ljus och avgaser kommer allt närmare.

Refererar återigen till våra synpunkterna lämnade redan den 8.3.2021 på den då föreslagna Anhållan. Se utdrag nedan som vi inte fått något gehör för:

- *Då naturområden, markerade som parkområde (PN) till största delen försvunnit och istället blivit parkering så behövs ersättande åtgärder för att få bästa möjliga avskärmning för både ljud och sikt för att behålla fastighetens värde och trivsel.*
- *Önskvärt att tätväxande skog planteras alternativt att en bullervägg enligt den gällande detaljplanen sätts upp på fastigheten som är märkt 7 i Långnäs Hamns anhållan (på område 438-401-19-0).*
- *För den östra delen av område 7, dvs ner mot sjön är det en önskan om att området till största möjliga del planeras som ett parkområde som lämnas i naturligt tillstånd då detta område är det närmast angränsande till bostadshuset på Benitas fastighet.*

Ovanstående kommentarer gäller inte enbart för den angränsande fastigheten utan också för de fastigheter som ligger längre söderut från hamnens planeområde.

Nedan visas hur parkområdena (PN) minskat eller helt tagits bort vartefter nya planer har tagits fram och beslutats from 2013 och fram tills dagens förslag 2021:

Vi kan inte acceptera att dessa områden försvinner utan tycker att de i så fall behöver ersättas av andra områden och åtgärder alternativt kompensera fastighetsägare för värdeminskning.

Vi anser att det inom hamnens planeområde finns utrymme att hålla kvar ett betydligt större parkområde än vad som nu är inplanerat och önskar att en förändring gällande detta tas med som en korrigering vid Revidering av detaljplan för Långnäs hamnområde.

Vårt förslag till lösning av buffertzon mellan hamn och fastigheter söderut är följande:

- Behåll det som finns kvar av det östra parkområdet (PN) i den Detaljplan som upphävs. Område markerat med (A). Ca 70-80 meter från stranden och västerut borde kunna behållas.
- Bevara område (B) längs med hela södra rålinjen som PN-område enligt förslag i Revidering av Detaljplan.
- Lägg till ett område (C) mellan områdena (A) och (B) för att skapa en buffertzon som kompenserar att tidigare kvartersområde 7 av typ F nu försvinner och blir hamnområde.

Förslaget skulle då innebära att det mellan hamnområdets östra del och boendeområdet i söder skulle finnas ett ca 70-80 meter långt PN-område som i alla fall till viss mån skulle skydda boendeområdet söderut mot buller och avgaser från hamnen.

Utöver våra synpunkter på parkområde önskar vi också meddela att vi understöder förslaget om att hålla Lotsstigen tillgänglig som alternativ räddningsväg. Detta enligt tidigare lämnat förslag från [redacted] (01.11.2021) enligt följande text:

> *Utöver den nya vägdragningen anser vi även att nuvarande väg (Lotsstigen) fortsättningsvis lämnas möjlig att använda i händelse av brand eller annan olycka vid någon av industrierna. Detta i och med att verksamheten hanterar brandfarliga material och att ett antal tillbud skett. Den befintliga vägen kan även fungera som alternativ räddningsväg om Industrivägen är blockerad.*

Långnäs, Lumparland den 10.11.2021

LE/79/2021

Lumparlands kommun
Byggnads- o miljönämnden
Kommunrundan 7
22610 Lemland

GENMÄLE 2.

9.12.2021

Ärende; **Ändring av detaljplan för område vid Långnäs hamn, Klemetsby**

Genmäle till fastighetsägarna av 1:82, 1:24, 1:52, 1:63, 1:28, 1:61 samt 1;22 den 10.11.2021

1) Det är inplanerat ett nytt grönområde i naturtillstånd i gränsområdet mellan hamnområdet och fastigheten 1:52 (ert önskemål B). Målsättningen med detaljplaneändringen är att Långnäs hamn effektivare än tidigare skall kunna utnyttja sitt område för hamnverksamhet. Hamnen fyller en viktig funktion för försörjningen av hela Åland.
I liggande planeförslag har inte parkområdena utvidgats enligt önskemål A och C.

Johan Willstedt
Byggn insp.

Ålands landskapsregering

Dokumentnamn	Brevnr
BESLUT	393 I1
Ärendenr	Datum
ÅLR 2021/1691	10.11.2021

BYGGNADSNÄMNDEN I LEMLAND
Ank. 10. 11. 2021
Dnr LE/79/2021

Hänvisning
Er begäran 22.10.2021

Kontaktperson
PBL-ingenjör Karolina Gottberg

Lumparlands kommun

Kyrkvägen 26
22630 LUMPARLAND

Ärende

Utlåtande om förslag till detaljplaneändring i Långnäs, Lumparland, samrådsförfarande

Beslut

Landskapsregeringen har granskat förslaget till detaljplaneändring för fastigheterna 1:38, 1:57, 1:77, 1:79, 1:95, 1:101, 1:124, 19:0, del av 1:77 och del av 1:112 samt vägområden i Långnäs, Lumparland. Detaljplaneområdet omfattar ett 18,4 ha stort område.

Landskapsregeringen beslutar med stöd av 30 §§ plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland att hänvisa till vägnätsbyråns utlåtande **bilaga I121E59**. Den nya detaljplanen ska enligt beslut fattat den 16.3.2021 (Brevnr. 116 I1) godkännas av landskapsregeringen innan den antas av kommunen, med stöd av 11 § i plan- och bygglagen (2008:102).

Motivering

Utlåtanden har begärts av vägnätsbyrån, miljöbyrån och kulturbyrån. Utlåtanden har inkommit från vägnätsbyrån.

Bakgrund

Enligt 30 § plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland ska landskapsregeringen höras då en plan utarbetas, om det är ändamålsenligt med tanke på planens syfte. Lumparlands kommun den 22.10.2021 begärt landskapsregeringens synpunkter gällande ett framtaget förslag till detaljplanering och detaljplaneändring av hamnområdet i Långnäs. Planeringen ska ske i samråd med vägnätsbyrån. Långnäs hamn Ab önskar att dagens vägområde i framtiden blir område för hamnverksamhet, samt att viss del av befintligt grönområde ändras till område för hamnverksamhet.

Landskapsregeringen kan vid behov fatta beslut om markanvändning för vissa viktiga samhällsfunktioner eller för vissa ändamål som är av stor betydelse för samhället, där

kommunikation, såsom trafiknät, hamnar och flygfält ingår, enligt 11 § plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland.

Minister Alfons Röblom

PBL-ingenjör Karolina Gottberg

BILAGOR Bilaga I121E59: Utlåtande.

Ålands landskapsregering

Dokumentnamn
BREV

Ärendenr

Brevnr
381 I1

Datum
4.11.2021

Bilaga I121E59

Hänvisning

Kontaktperson

Karolina Gottberg

BYGGNADSNÄMNDEN I LEMLAND
Ank. 04. 11. 2021
Dnr LE/79/2021

ÅLANDS LANDSKAPSREGERING
04. 11. 2021

Ärende

Vägnätsbyråns utlåtande gällande förslag till detaljplaneändring för Långnäs hamn

Vägnätsbyrån vid Ålands landskapsregering har granskat förslag till detaljplaneändring för Långnäs hamn i Lumparlands kommun och avger följande utlåtande;

Ålands landskapsregering är väghållare för landsvägar och bygdevägar enligt 20 § landskapslag (1957:23) om allmänna vägar i landskapet Åland, nedan lagen om allmänna vägar och är således även väghållare för landsväg nr 3 Långnäsvägen som berörs av förslaget till detaljplanering. Hastighetsbegränsningen på platsen är 50 km/h respektive 30 km/h.

Bakgrund

Ålands landskapsregering har 16.3.2021 i ärende ÅLR 2021/1691 godkänt att Långnäs hamn Ab detaljplanerar delar av hamnområdet som förvaltas av landskapsregeringen. Planeringen ska, i enlighet med beslutet, ske i samråd med Vägnätsbyrån och beakta till beslutet bifogat utlåtande. Enligt beslutet ska den nya detaljplanen godkännas av landskapsregeringen innan den antas av kommunen.

Landsväg nr 3, Långnäsvägen sträcker sig i dag långt in på hamnområdet (TH) för Långnäs Hamn Ab. Det innebär att det finns en allmän väg inom ett område som nyttjas av Långnäs Hamn Ab och inom vilket hamnverksamhet bedrivs. Redan år 2013 fastställde Lumparlands kommun en detaljplan genom vilken den allmänna vägen skulle sluta strax öster om Lotsstigen. I beskrivningen över detaljplaneändringen i Långnäs hamn 2013 följer; "Genomförandet, ändring av allmän väg (TG) till hamnområde (TH) förutsätter att Landskapsregeringen fattar beslut om indragning av allmän väg enligt 24 § landskapslagen om allmänna vägar"

Vägnätsbyrån konstaterar att ett sådant beslut aldrig har fattats, troligen pga. av att det inte kommit till dåvarande Trafikavdelningens kännedom, varvid landsväg nr 3, Långnäsvägen än idag sträcker sig långt in på hamnområdet för Långnäs hamn Ab. Detaljplanen från 2013 har inte förverkligats till denna del. Vägnätsbyrån konstaterar

följaktligen att det är ett större vägområde som övergår till Långnäs hamn Ab än vad som framgår av det nu utställda detaljplaneförslaget.

Långnäs hamn och hamnområdet (TH)

Detaljplaneförslaget berör två olika hamnar; dels Långnäs hamn Ab:s hamn, dels Skärgårdshamnen som ligger inom vägområdet för landsväg nr 3 Långnässvägen. I beskrivningen till detaljplaneförslaget omnämns "Långnäs hamn" som en helhet utan att specificera vilken av de två hamnarna som avses. Detaljplaneförslaget bör förtydligas till denna del.

I beskrivningen till detaljplaneförslaget framgår heller inte att hamnområdet (TH) är uppdelat mellan flera olika fastigheter och hamnar. Av beskrivningen bör det framgå hur stor byggrätt respektive fastighet har. Av förslaget till detaljplan omnämns byggrätten enbart för Långnäs hamn, vari Skärgårdshamnen ingår, som helhet utan att beakta att det är fråga om olika fastigheter och verksamheter. Skärgårdhamnen ingår i vägområdet för landväg nr 3 Långnäsvägen och är utgångspunkten för skärgårdstrafikens norra och tvärgående linje. Både Långnäs hamn Ab och Landskapsregeringen bedriver hamnverksamheter som är betydande för hela Åland. Byggrätten för de två hamnarna bör därför inte vara gemensamma, utan hållas separata. Detaljplaneförslaget bör justeras till denna del.

Vidare konstateras att det i detaljplaneförslaget har gjorts en utvidgning av TH-området vid Skärgårdshamnens kajer. Vägnätsbyrån anser att denna ändring inte är tillräcklig. TH-området bör förstoras så att samtliga kajer i Skärgårdshamnen ligger inom TH-området, på samma sätt som Långnäs hamn Ab:s kajer. Förstoringen av TH-området motiveras främst med att det behöver finnas möjlighet för landskapsregeringen att anlägga andra anordningar än de som framgår av bestämmelserna för W-området vid Skärgårdshamnens kajer.

I övrigt önskar Vägnätsbyrån att eventuella uppställningsytor i närheten av korsningen till Hamnbacken, som nyttjas av trafiken till Skärgårdshamnen, utformas så frisiktsträckor och övriga trafiksäkerhetsaspekter beaktas.

Överlåtelse och förminskning av TG-område

I beskrivningen till detaljplaneförslaget följer att; "Genomförandet av planändringen förutsätter överlåtelsen av en del av Landskapets vägområde till kommunen, varefter det är möjligt att överlåtas/säljas till Långnäs Hamn Ab." Vägnätsbyrån konstaterar att det i detaljplaneförslaget inte framgår tydligt vad som avses med skrivningen och vad som berörs av minskningen av TG-området om 3809 m2. Det behöver klargöras hur stor del av TG-området som ska överlåtas till kommunen, dvs motsvarar den östra ändan av Långnäsvägen. Därtill behöver det klargöras vad som justeras gällande vägområdets

gräns mot berget väster om huvudbyggnaderna och vem detta område överlåts till. Detaljplaneförslaget behöver förtydligas till denna del.

Avslutning

Förslaget till detaljplanen berör en av landskapsregeringens viktigaste skärgårdshamnar varvid Vägnätsbyrån önskar ta del av det fortsatta arbetet och ha möjlighet att granska förslaget innan det slutligen fastställts.

När detaljplaneförslaget har fastställts behöver Lumparlands kommun meddela detta till Vägnätsbyrån och begära att Vägnätsbyrån går vidare med att överlåta del av landsväg nr 3 Långnäsvägen till Lumparlands kommun och justera vägområdets utbredning på platsen.

Vägingenjör	Åsa Mattson
Trafikingenjör	Elin Roselius
Byråchef	Lennart Nord

Till Ålands lagting

Ändring av lagstiftningen om posttjänster

Huvudsakligt innehåll

Landskapslagen om posttjänster föreslås ändrad så att kvalitetsnormen för försändelser lindras och så att en möjlighet att reglera rörelsehindrades rätt till avgiftsfri avvikande utdelning i förordning införs.

INNEHÅLL

Huvudsakligt innehåll ... 1
Allmän motivering ... 3
1. Bakgrund ... 3
1.1. Nuvarande bestämmelser ... 3
1.2. EU och Världspostföreningen ... 5
1.3. Tillstånd för postverksamhet ... 6
1.4. Behov av ändring av lagstiftningen ... 6
1.5. Exempel på lagstiftning i Norden och EU ... 7
2. Landskapsregeringens förslag ... 10
2.1. Allmänt ... 10
2.2. Kvalitetsnormen ... 10
2.3. Utdelning ... 11
2.4. Utdelningsplan och utdelningsavtal ... 11
3. Förslagets konsekvenser ... 12
3.1. Ekonomiska konsekvenser ... 12
3.2. Samhälleliga konsekvenser ... 12
3.3. Konsekvenser för myndigheterna ... 13
3.4. Konsekvenser för miljön ... 13
3.5. Konsekvenser för jämställdheten ... 13
3.6. Konsekvenser för barn ... 13
4. Lagstiftningsbehörigheten ... 13
5. Ärendets beredning ... 14
Detaljmotivering ... 14
Ändring av landskapslagen om posttjänster ... 14
Lagtext ... 16
L A N D S K A P S L A G om ändring av landskapslagen om posttjänster ... 16
Parallelltexter ... 18

Allmän motivering

1. Bakgrund

1.1. Nuvarande bestämmelser

1.1.1. Allmänt

Postverksamheten på Åland regleras genom bestämmelserna i landskapslagen (2007:60) om posttjänster (nedan postlagen). Syftet med lagen är att säkerställa att posttjänster av god kvalitet och särskilt samhällsomfattande tjänster finns att tillgå på likvärdiga villkor i hela landskapet. Landskapslagen innehåller till exempel bestämmelser om samhällsomfattande tjänster, insamling och utdelning av post, brevhemlighet och postföretagens skyldigheter. Postlagen har ändrats två gånger sedan den trädde i kraft den 1 oktober 2007.

Postverksamhet får enligt postlagen utövas efter tillstånd av landskapsregeringen. Landskapsregeringen har beviljat Åland Post Ab (Åland Post) tillstånd för postverksamhet. Det nuvarande tillståndet gäller till och med den 31 december 2021. Landskapsregeringen har beviljat Åland Post tillstånd för en ny period 1 januari 2022 till 31 december 2031. Enligt tillstånden ska Åland Post tillhandahålla de samhällsomfattande tjänster som definieras i 4 § i postlagen och uppfylla de kvalitetsnormer för de samhällsomfattande tjänsterna som definieras i lagens 5 §.

1.1.2.Samhällsomfattande tjänster

Definitionen av vad som är samhällsomfattande tjänster finns i 4 § i postlagen. De samhällsomfattande tjänsterna omfattar förmedling av brevförsändelser och postpaket inom landskapet och som gränsöverskridande post. Brevförsändelserna och postpaketen ska vara lämnade för befordran, adresserade till mottagaren och betalda genom allmänt använda kontantbetalningssätt. I förarbetena till lagen beskrivs närmare att med ”allmänt använda kontantbetalningssätt” avses betalning med sedlar, mynt, bank- eller kreditkort och att brevförsändelsen förses med frimärken eller annat som är jämförbart med frimärken såsom värmeskrivarstämplar. Väsentligt i sammanhanget är att betalningsmedlet ska kunna användas av alla. Det konstateras även att försändelser som betalats med frankeringsmaskin inte hör till de samhällsomfattande tjänsterna, eftersom frankeringsmaskin alltid kräver ett avtalsförhållande både med den som tillhandahåller de samhällsomfattande tjänsterna och med ett företag som levererar den typen av maskiner. Enligt förarbetena faller alla sådana försändelser som faktureras kunden på grundval av ett avtal utanför för vad som ska anses omfattas av de samhällsomfattande tjänsterna. Det innebär att till exempel tidningsutdelning inte ingår i de samhällsomfattande tjänsterna.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska ha åtminstone ett verksamhetsställe i varje kommun som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Verksamhetsstället kan också vara annat än ett fast verksamhetsställe, om användningen inte försämrar tillgången till samhällsomfattande tjänster. Varje användare ska ha möjlighet att på ett insamlingsställe som ligger på rimligt avstånd från användarens bostad eller verksamhetsställe lämna in brevförsändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna, för att transporteras av den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster.

Enligt motiveringarna är syftet med de samhällsomfattande tjänsterna att trygga basservicen i fråga om posttjänster. Det viktigaste i lagstiftningen om de samhällsomfattande tjänsterna är att trygga sådana tjänster vars tillhandahållande annars kunde vara osäkert i vissa situationer eller på vissa områden.

Behovet har ansetts vara störst när det gäller att trygga tjänster som i allmänhet används av konsumentkunder samt små och medelstora företag.

1.1.3. Kvalitetsnormer för de samhällsomfattande tjänsterna

Definitionen av kvalitetsnormerna för de samhällsomfattande tjänsterna finns i 5 § i postlagen. Enligt den ska minst 85 procent av de brevförsändelser som är inlämnade inom landskapet och avsedda att nå en adressat inom landskapet första vardagen efter inlämningsdagen nå adressaten den dagen och resterande del därpå följande vardag. Minst 95 procent av de brevförsändelser som är inlämnade inom landskapet och avsedda att nå en adressat inom landskapet senast den andra vardagen efter inlämningsdagen ska nå adressaten den dagen och minst 97 procent därpå följande vardag.

Minst 50 procent av de brevförsändelser som är inlämnade inom landskapet och avsedda att nå en adressat i riket den fjärde vardagen efter inlämningsdagen till en postoperatör i riket ska nå adressaten den dagen och resterande del därpå följande vardag.

Kvalitetsnormerna för de gränsöverskridande tjänsterna lindrades under EU:s gränsvärden år 2017 genom en ändring av postlagen. Sänkningen motiverades med de förändringar i kvalitetsnormerna samt utdelningstätheten som gjorts och aviserats i både Finland och övriga Europa vid tidpunkten för lagrevideringen, vilket i sin tur gjorde det praktiskt omöjligt för Åland Post att uppfylla de målsättningar som finns listade i postdirektivet. Av gränsöverskridande post ska enligt gällande bestämmelser minst 50 procent av försändelserna nå adressaten den tredje vardagen efter inlämningsdagen och minst 97 procent senast den femte vardagen efter inlämningsdagen.

1.1.4. Insamling och utdelning av post

I 10 § i postlagen finns bestämmelser om insamling och utdelning. En brevförsändelse ska överlämnas till mottagaren på dennes adress eller lämnas i en anordning som är avsedd för post och som är belägen inom ett, med hänsyn till de lokala förhållandena, rimligt avstånd från den adress mottagaren angivit. För att utdelningen ska ske på ett ändamålsenligt sätt kan formerna för utdelningen bestämmas med beaktande av lokala förhållanden, mottagarens särskilda personliga behov och andra relevanta omständigheter.

Brevförsändelser samt sådana postförsändelser som hör till de samhällsomfattande tjänsterna ska samlas in och delas ut minst en gång varje vardag om inte något oöverstigligt hinder, en bestämmelse i lag, ett avbrott i trafiken eller någon annan liknande omständighet hindrar utdelning av post. Postpaket skall delas ut inom rimlig tid.

Enligt förarbetena innebär bestämmelserna att inte bara den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster, utan samtliga postföretag, är skyldiga att dela ut brevförsändelser varje vardag.[1]

1.1.5. Utdelningsplan och utdelningsavtal

Enligt 12 § i postlagen ska varje postföretag utarbeta en detaljerad plan för hur utdelningen ska ordnas. En mottagare som önskar att utdelningen ska ske närmare bostaden eller verksamhetsstället än planen förutsätter, kan avtala med postföretaget om nödvändiga ändringar i planen. Postföretaget har rätt att debitera mottagaren en skälig avgift för avvikelser från planen.

---

[1] Fr. 11/2006-2007, s. 11

1.2. EU och Världspostföreningen

Inom EU regleras postverksamheten genom Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna, ändrat genom direktiven 2002/39/EG och 2008/6/EG (nedan postdirektivet). Postdirektivet innehåller centrala bestämmelser om den internationella posttrafiken. Syftet med direktivet är att den internationella posttrafiken ska fungera bättre och bli effektivare samt att samarbetet mellan aktörerna inom branschen ska bli bättre. Postdirektivet är ett s.k. blandat avtal som innehåller bestämmelser som dels hör till unionens behörighet, dels till medlemsstaternas behörighet.

Bestämmelser om de samhällsomfattande tjänsterna finns i 2 kap. i postdirektivet. Artikel 3.1 beskriver att medlemsstaterna ska säkerställa att användarna har tillgång till samhällsomfattande tjänster som inbegriper stadigvarande tillhandahållna posttjänster av fastställd kvalitet inom hela territoriet till rimliga priser för samtliga användare. Enligt artikel 3.3 ska medlemsstaterna vidta åtgärder för att säkerställa att den samhällsomfattande tjänsten garanteras minst fem arbetsdagar i veckan utom under omständigheter eller geografiska förhållanden som bedöms vara undantagsvis förekommande. Minst innebär en insamling och ett överlämnande vid varje fysisk eller juridisk persons bostad respektive lokaler eller, i undantagsfall och med villkor som den nationella tillsynsmyndigheten bestämmer, ett överlämnande vid lämpliga anläggningar.

Enligt artikel 3.4 ska varje medlemsstat besluta om nödvändiga åtgärder för att de samhällsomfattande tjänsterna ska omfatta vissa uppräknade minimiprestationer; insamling, sortering, transport och utdelning av postförsändelser som väger högst 2 kilo och insamling, sortering, transport och utdelning av postpaket som väger högst 10 kilo samt tjänster för rekommenderade och assurerade försändelser.

I artikel 16 i postdirektivet bestäms att kvalitetsnormer ska fastställas för de samhällsomfattande tjänsterna. Normerna fastställs av medlemsstaterna när det gäller nationella tjänster och av Europaparlamentet när det gäller gränsöverskridande tjänster. I bilaga II till direktivet fastställs de normer som ska iakttas vid gränsöverskridande utrikespost inom EU.

Kvalitetsnormer för gränsöverskridande post inom EU	
Befordringstid	**Mål**
Avlämningsdagen + 3 dagar	85 %
Avlämningsdagen + 5 dagar	97 %

Enligt artikel 18.2 i postdirektivet får de nationella tillsynsmyndigheterna bevilja undantag från de kvalitetsnormer som anges i bilaga 2 om extraordinära situationer som gäller infrastruktur eller geografiska förhållanden kräver det. Om de nationella myndigheterna på detta sätt beslutar om undantag ska de genast meddela kommissionen. Åland frångick kvalitetsnormerna år 2017 genom en ändring av postlagen.

Våren 2020 inledde kommissionen en utvärdering av postdirektivet med syfte att särskilt utreda om bestämmelserna i direktivet fortsättningsvis är ändamålsenliga. Utvärderingen pågick under året med en feedbackperiod och en utvärderingsperiod.

Den 8 november 2021 presenterade kommissionen sin rapport[2] om tillämpningen av postdirektivet. I rapporten konstateras att den viktigaste slutsatsen är att det är motiverat att behålla någon form av samhällsomfattande

[2] RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET om tillämpningen av direktivet om posttjänster (direktiv 97/67/EG, i dess ändrade lydelse enligt direktiven 2002/39/EG och 2008/6/EG)

posttjänster för alla EU-medborgare, även om det bör finnas en lämplig nivå av flexibilitet för medlemsstaterna att utforma strategier för postmarknaden på nationell nivå.

Utvärderingen har enligt kommissionen identifierat ett antal problem som inte återspeglas tillräckligt i det nuvarande direktivet om posttjänster eller där direktivet inte har uppnått de förväntade resultaten:

- de samhällsomfattande posttjänsternas nytta för samhället har minskat medan tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster har blivit allt dyrare,
- förverkligandet av en inre marknad och främjandet av effektiv konkurrens inom brevsegmentet har inte skett i den omfattning som planerats och
- standarder används inte i tillräcklig utsträckning.

De konstaterade problemen minskar enligt kommissionen den rättsliga förutsebarheten och kan leda till driftskompatibilitetsproblem. Samtidigt som tillsynsverksamheten traditionellt sett har varit inriktad på brevtjänster har digitaliseringen av samhället och e-handelns tillväxt i allt högre grad satt paketleveranstjänster i fokus för marknadsaktörer och beslutsfattare. Kommissionen konstaterar att särskilt fokus bör läggas på de stora prisskillnaderna mellan avgifter för inrikes och gränsöverskridande paketleveranser, eftersom de kan undergräva den inre marknadens funktion och utnyttjandet av gränsöverskridande e-handel.

Kommissionen konstaterar att det för att säkerställa att postoperatörer och postanvändare till fullo kan dra nytta av den tekniska utvecklingen, innovation och e-handel, samtidigt som ett fortsatt tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster till rimliga priser och av hög kvalitet också säkerställs, är önskvärt att utifrån utvärderingen och erfarenheten från mer än tjugo års tillämpning av direktivet om posttjänster ytterligare undersöka den potentiella framtida anpassningen av regelverket på ett sätt som också skulle ge de nödvändiga förutsättningarna för att EU:s posttjänster ska kunna fortsätta att fylla sin funktion på ett effektivt sätt i ekonomin. Några konkreta ändringar av direktivet aviseras inte i detta skede.

1.3. Tillstånd för postverksamhet

Landskapsregeringen beviljade den 25 augusti 2021[3] Åland Post det nu gällande tillstånden för postverksamhet. Tillstånden är i kraft till och med den 31 december 2031. Tillstånden gäller Åland Posts skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, tillstånd för frimärksutgivning samt att verka som utsedd operatör enligt Världspostkonventionen.

Enligt punkt 3.3 i tillståndet ska Åland Post minst en gång per år underrätta landskapsregeringen om vilka hushåll som berörs av undantag från insamlings- och utdelningsbestämmelserna. I punkt 3.4 bestäms att Åland Post ska redogöra för landskapsregeringen om alla planerade indragningar av verksamhetsställen och övriga större förändringar av servicenätet. Väsentliga förändringar som gäller den senaste inlämningstiden får inte göras utan landskapsregeringens godkännande.

Enligt punkt 5.2 mom. i tillståndet ska Åland Post underrätta landskapsregeringen om alla väsentliga organisationsförändringar samt om förändringar av tjänstevillkor och priser.

1.4. Behov av ändring av lagstiftningen

Landskapsregeringen kan konstatera att den pågående digitaliseringen av informationsutbytet kraftigt har förändrat och minskat betydelsen av traditionell postverksamhet. Digitaliseringen utgörs främst av samhällets

[3] ÅLR 2021/4920, 4921 och 7314

helhetsmässiga digitalisering och ökad användning av olika elektroniska kommunikationstjänster, såsom e-post, sociala mediers applikationer o.s.v. Den här utvecklingen har påskyndats av coronapandemin. Utvecklingen har minskat mängden post som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna.

Under de senaste 10 åren har de lokala brevvolymerna minskat med 40 procent, minskningen har nu accelererat genom att Åland Post såg en minskning med tio procent från första kvartalet 2019 till första kvartalet 2020. När volymerna minskar ökar samtidigt kostnaderna för varje enskild försändelse. Av kommissionen utvärderingsrapport från november 2021 framgår att priset på den mest använda brevprodukten, en inrikes brevenhet på 20 gram, har ökat med 7 % per år i nominella termer.

Det anses inte längre motiverat att upprätthålla postutdelning fem dagar i veckan med snabb befordran om det inte finns någon post att dela ut. Åland Post har meddelat landskapsregeringen att en motsvarande kvalitetsnorm som tillämpas i riket i landskapet skulle möjliggöra varannandagsutdelning under en tvåveckorsperiod i och med att avstånden i landskapet generellt är kortare än i riket. Utdelningen skulle då kunna ske måndag, onsdag, fredag varannan vecka och tisdag och torsdag varannan vecka.

Åland Post uppskattar att en övergång till utdelning bara varannan dag av de samhällsomfattande tjänsterna skulle leda till en årlig kostnadsinbesparing på 500 000 euro. Samtidigt bedömer Åland Post att bolaget på sikt kommer att behöva samhällsstöd för att kunna upprätthålla sitt lagstadgade uppdrag, om ingen förändring görs. Bolaget har till landskapsregeringen framfört att en lagändring bör vara tillräckligt omfattande och långtgående för att säkra verksamhetsförutsättningarna för postverksamhet i landskapet Åland på längre sikt.

Åland är inte ensamt om att uppleva ett minskat behov av traditionell postverksamhet. I de västeuropeiska länderna sjönk brevvolymerna åren 2011–2014 med omkring fem till 30 procent.[4] Till följd av detta har lagstiftningen och regelverken gällande utdelningsdagar setts över och reviderats i elva av EU:s medlemsstater. I vissa fall har den lägsta leveransfrekvensen för postförsändelser minskat. Medlemsstaterna har också begränsat antalet berörda brev- och paketprodukter och -tjänster som omfattas av de samhällsomfattande tjänsterna. Kommissionen konstaterar i sin utvärderingsrapport att utvecklingen inom EU tyder på att minimikraven när det gäller omfattningen av antalet produkter/tjänster, leverans inom fem dagar och kvaliteten på tjänster i direktivet inte helt överensstämmer med de nuvarande marknadsförväntningarna och efterfrågan och innebär utmaningar för de utsedda tillhandahållarna. I utvärderingen understryks därför att det kan finnas anledning att ompröva vilka produkter, tjänster och liknande funktioner som behöver omfattas av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster och hur de bör regleras. Detta skulle inbegripa en omprövning av den flexibilitet som medlemsstaterna behöver för att anpassa sin nationella reglering av samhällsomfattande tjänster till nationella förhållanden.

Utöver behovet av att se över lagstiftningen angående utdelningens frekvens finns det även ett behov att se över lagstiftningen angående personliga specialbehov. Det finns idag ingen lagstadgad rätt till avvikande utdelning med anledning av rörelsehinder.

1.5. Exempel på lagstiftning i Norden och EU

Finland

I riket regleras postverksamhet i postlagen (FFS 415/2011). I 19 § finns bestämmelser om kvalitetsnormer för de samhällsomfattande tjänsterna.

---

[4] SOU 2016:54, s. 56.

Kvalitetsnormerna lindrades 2017 och enligt den nuvarande bestämmelsen ska minst 50 procent av försändelserna vara framme senast den fjärde vardagen och minst 97 procent senast den femte vardagen från inlämningsdagen. Gränsöverskridande post inom Europeiska unionen ska delas ut så att minst 50 procent av försändelserna är framme den tredje dagen och 97 procent av försändelserna är framme den femte dagen från inlämningsdagen.

Enligt förarbetena till ändringen framgår det att avsikten med ändringarna var att ge tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster möjlighet att bedriva affärsverksamhet på ett flexiblare och mångsidigare sätt. I propositionen ansågs det inte möjligt att med en kvalitetsnorm som förutsätter att minst 50 procent av försändelserna ska vara framme den fjärde vardagen och minst 97 procent senast den femte vardagen från inlämningsdagen ha färre utdelningsdagar än tre dagar i veckan. Tre dagar i veckan ansågs krävas för att uppnå kvalitetsnormen.[5] I samband med reformen 2017 slopades även kvalitetsnormen för 1:a-klassbrev, vilket det inte finns några krav om i postdirektivet.

Bestämmelser om insamling och utdelning finns i 17 § i rikets postlag. I 1 mom. bestäms att brevförsändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna ska samlas in och delas ut fem vardagar i veckan, med undantag av söckenhelger, med iakttagande av kvalitetsnormen enligt 19 § för samhällsomfattande tjänster. Enligt förarbetet innebär det här att de försändelser som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna tillhandahålls flexibelt samtidigt som postdirektivets krav om utdelning omfattande fem dagar följs.[6] I riket har det inte ansetts att ett minskat antal utdelningsdagar baserat på kvalitetsnormen ska tolkas som en avvikelse från postdirektivet. I 17 § 2 mom. finns det bestämmelser om att på områden som av Transport- och kommunikationsverket fastställts som områden där det inte på kommersiella villkor har ingåtts avtal om utdelning av prenumererade tidningar som utkommer minst fem gånger i veckan, ska tillhandahållaren av samhällsomfattande tjänster ordna utdelning fem dagar i veckan genom ett upphandlingsförfarande.

Enligt detaljmotiveringen till 17 § bör de bestämmelser som gäller insamlingen och utdelningen inom de samhällsomfattande tjänsterna ses över på nytt under de följande åren, i och med att postmarknaden och marknaden för tidningar befinner sig i ett brytningsskede.[7] Statsrådets kansli tillsatte den 14 januari 2020 en ministeriearbetsgrupp med uppgift att bedöma nuläget och framtidsutsikterna på post- och distributionsmarknaden. Arbetsgruppen presenterade sitt betänkande under sommaren 2020.[8] I förslaget finns bland annat planer på att brevpost endast ska delas ut tre dagar i veckan men att staten kommer att erbjuda subventioner i glest bebodda områden som saknar morgonutdelning för att trygga tidningsutdelning fem dagar i veckan.

Sverige

I Sverige regleras postverksamheten i postlagen (SFS 2010:1045) och i postförordningen (SFS 2010:1049). Bestämmelser om de samhällsomfattande tjänsterna finns i postlagens 3 kap. Enligt bestämmelserna i 1 § 1 punkten ska den samhällsomfattande posttjänsten uppfylla kraven att det varje arbetsdag och minst fem dagar i veckan, utom under omständigheter eller geografiska förhållanden som tillståndsmyndigheten bedömer utgör skäl för

---

[5] RP 272/2016, s. 71–72

[6] RP 272/2016, s. 67.

[7] RP 272/2016, s. 70.

[8] Statsrådets publikationer 2020:18.

undantag, ska göras minst en insamling och minst en utdelning av postförsändelser. Enligt bestämmelserna i 3 kap. 1 § 3 punkten ska den samhällsomfattande posttjänsten följa de bestämmelser om befordringstider som meddelats av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

I 5-11 §§ i postförordningen finns bestämmelser om de samhällsomfattande tjänsterna. Enligt bestämmelserna i 6 § i förordningen ska den samhällsomfattande posttjänsten, utöver vad som anges i 3 kap. 1 § postlagen, uppfylla kravet att minst 95 procent av de inrikes brev som har lämnats in för tvådagarsbefordran före angiven senaste inlämningstid ska ha delats ut inom två påföljande arbetsdagar, oavsett var i landet breven har lämnats in. I 6 § finns även bestämmelser om en kvalitetsnorm för den gränsöverskridande posten. Kravet om att 95 % av de brev som lämnats in för tvådagarsbefordran ska levereras inom två dagar, i stället för som tidigare inom en dag, trädde i kraft den 1 januari 2018. Det är denna regeländring som nu gör det möjligt för Postnord att under åren 2021-2022 prova en förändrad utdelningsmodell med varannandagsutdelning. Orsaken till den förändrade modellen är att behovet av fasta utdelningsrundor fem dagar i veckan minskat i takt med att postvolymerna i Sverige minskat. Sedan år 2000 har volymerna minskat med över 40 procent.

Den ansvariga myndigheten i Sverige, Post- och Telestyrelsen (PTS), har bedömt att försök med varannandagsutdelning är möjligt inom det nuvarande regelverket, men kräver att Postnord bland annat ska genomföra riskanalyser och meddela både avsändare samt mottagare i god tid om eventuella ändringar.

PTS har gjort en bedömning av Postnords nya utdelningsmodell i förhållande till postdirektivet. PTS har bedömt att Postnords nya utdelningsmodell ryms inom kraven på att den samhällsomfattande tjänsten ska garantera insamling och utdelning minst fem arbetsdagar i vecka. Bedömningen motiveras med att postdirektivet anger att varje medlemsstat ska vidta åtgärder för att säkerställa att de samhällsomfattande tjänsterna utvecklas som svar på den tekniska, ekonomiska och sociala omgivningen samt på användarnas behov; att postdirektivet inte kräver att utdelning ska ske i de fall det inte finns någon försändelse att överlämna; att postdirektivet definierar vissa grundläggande krav på den samhällsomfattande tjänsten men överlåter åt respektive medlemsstat att reglera servicenivån för tjänsten avseende t.ex. befordringstider, så länge kvalitetsnormen för gränsöverskridande postbefordran upprätthålls.

PTS har även ansett att det inte är samhällsekonomiskt försvarbart att kräva att Postnord ska besöka varje postmottagare i hela landet fem dagar i veckan när det inte finns volymmässiga förutsättningar för det.

Norge

I Norge regleras postverksamheten i Loven om posttjenester (postloven, LOV-2015-09-04-91). Postdirektivet ska med stöd av EES-avtalet genomföras även i Norge. I juli 2020 trädde en lagändring i kraft som tillåter varannandagsutdelning i hela landet utgående från en tvåveckors cykel i enlighet med bestämmelserna i 7 § i postloven. Enligt bestämmelserna ska utdelning ske varannan dag måndag till fredag, vilket med beaktande av tvåveckorsperioden innebär utdelning måndag, onsdag, fredag varannan vecka samt tisdag och torsdag därpå följande vecka.

I propositionen till lagändringen beskrivs det hur flera EU-medlemsstater, till följd av minskningen i antalet brev, valt att genomföra postdirektivets artikel 3 på nya sätt. Eftersom postdirektivet ger möjlighet att frångå bestämmelserna i artikel 3 under exceptionella omständigheter eller geografiska förhållanden, argumenteras det i propositionen för att den dramatiska minskningen av antalet brevförsändelser i kombination med Norges utmanande

geografi gör det möjligt att frångå kravet om femdagarsutdelning i hela landet och fortsättningsvis hålla sig inom ramarna för postdirektivet.

Danmark

I Danmark regleras postverksamheten genom Postloven (LOV nr 1536 af 21/12/2010). I Danmark reducerades antalet utdelningsdagar till tre per vecka redan 2008 och från och med 2018 har brev fem dagars befordringstid och levereras en dag i veckan. Det är fortsättningsvis möjligt att få brevet utdelat dagligen men portot kostar mer än för ett vanligt brev. Genom det här förfarandet uppfyller Danmark kvalitetskraven i postdirektivet.

Italien

I Italien har parlamentet beslutat att postdirektivets undantag endast kan tillämpas på högst 25 % av landets befolkning. I de områden som omfattas av direktivets undantag är det tillåtet att dela ut post varannan vardag i perioder på två veckor; måndag, onsdag, fredag varannan vecka samt tisdag och torsdag varannan vecka. De områden som omfattas av direktivets undantag ska ha mindre än 200 invånare per kvadratkilometer. Områdena bestäms på provins- eller kommunnivå och beror på om hela provinsens befolkningstäthet, med undantag av provinsens huvudstad, uppgår till mindre än 200 invånare per kvadratkilometer.

2. Landskapsregeringens förslag

2.1. Allmänt

Den huvudsakliga målsättningen med bestämmelserna i postlagen är att säkra ett bra och likvärdigt utbud av posttjänster över hela Åland. Verksamhetsförutsättningarna inom postväsendet har förändrats kraftigt under de senaste åren. Om inte lagstiftningen anpassas till de förändrade verksamhetsförutsättningarna kommer de minskande brevvolymerna på sikt att innebära att tillhandahållandet av de samhällsomfattande tjänsterna kräver samhällsstöd. Av miljöhänsyn är det inte heller ändamålsenligt att fortsättningsvis upprätthålla postutdelning till varje hushåll varje vardag om det inte finns någon post att dela ut.

Landskapsregeringen anser att lagstiftningen gällande utdelning av de samhällsomfattande tjänsterna därför måste ändras. Målsättningen för de föreslagna ändringarna är att långsiktigt trygga en god och jämlik service för de samhällsomfattande tjänsterna på hela Åland genom att minska de minimikrav som gäller för tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna. Utöver det här ska rättssäkerheten stärkas för personer som på grund av personliga specialbehov genom rörelsehinder behöver speciallösningar för postutdelningen.

2.2. Kvalitetsnormen

För att svara mot utmaningen som de minskade brevförsändelserna samt den ökande digitaliseringen innebär för postutdelningen föreslår landskapsregeringen att kvalitetsnormen för de samhällsomfattande tjänsterna lindras så att minst 50 procent av försändelserna ska vara framme senast den fjärde vardagen och minst 97 procent senast den femte vardagen från inlämningsdagen. Landskapsregeringen föreslår även att kvalitetsnormen för 1:a-klassbrev stryks.

I 5 § 2 mom. postlagen fastställs kvalitetsnormer för brevförsändelser som är inlämnade inom landskapet och avsedda att nå en adressat i riket. Oavsett bestämmelserna i landskapslag är denna utdelning helt beroende av utdelningen i riket, det anses därför inte ändamålsenlighet att behålla

bestämmelserna i landskapslagstiftningen. Landskapsregeringen föreslår därför att bestämmelserna om kvalitetsnormer för brevförsändelser till riket slopas.

I 5 § 3 mom. postlagen fastställs kvalitetsnormer för den gränsöverskridande posten så att minst 50 procent av försändelserna ska nå adressaten den tredje vardagen efter inlämningsdagen och minst 97 procent senast den femte vardagen efter inlämningsdagen. Bestämmelserna ändrades 2017 och då frångick man de gränser som fastställs i artikel 16 i postdirektivet för den gränsöverskridande posten. Enligt bilaga 2 till direktivet ska 85 % av den gränsöverskridande posten levereras senast tre dagar efter avlämningsdagen och 97 % senast fem dagar efter avlämningsdagen. Dessa gränser frångicks redan i postlagen 2017 med hänvisning till de förändringar i utdelningstätheten som skett och aviserats inom unionen.[9] Enligt postdirektivets artikel 17 ska medlemsstaterna säkerställa att de inhemska kvalitetsnormerna är förenliga med de gränsöverskridande.

I och med att det skett ytterligare förändringar gällande utdelningstätheten i unionen och att det i och med förslaget föreslås ändringar gällande kvalitetsnormen för inrikes försändelser, föreslås det även förändringar av kvalitetsnormen för gränsöverskridande försändelser. Förändringarna beaktar även det faktum att lagstiftningen endast kan reglera det som sker inom Åland. För post som kommer till Åland eller skickas från Åland är postgången beroende av mottagande respektive avsändande landets kvalitetsnormer.

2.3. Utdelning

Enligt 10 § 2 mom. i postlagen ska postförsändelser samlas in och delas ut minst en gång varje vardag om inte något oöverstigligt hinder, en bestämmelse i lag, ett avbrott i trafiken eller någon annan liknande omständighet hindrar utdelning av post.

För att möjliggöra en mer flexibel utdelning som beaktar kvalitetsnormen och tryggar utdelningen av de samhällsomfattande tjänsterna på lång sikt föreslås ändringar i 10 § 2 mom. Den föreslagna ändringen är inom ramarna för bestämmelserna i postdirektivet och föreskriver även fortsättningsvis om de undantag som direktivet möjliggör. Motsvarande bestämmelser finns även i 17 § 1 mom. rikets postlag.

2.4. Utdelningsplan och utdelningsavtal

Enligt 12 § 1 mom. i postlagen ska varje postföretag utarbeta en detaljerad plan för hur utdelningen ska ordnas. En mottagare har rätt att avtala med postföretaget om nödvändiga ändringar i planen och postföretaget har rätt att debitera mottagaren en skälig avgift för eventuella avvikelser.

Enligt Åland Posts praxis kan en postmottagare som är rörelsehindrad bli berättigad att avgiftsfritt få posten utdelad i en postlåda som är placerad antingen vid dörren, vid husets kör- eller gånganslutning eller i lägenhetens brevinkast. Tjänsten gäller endast för postmottagarens ordinarie adress och beviljande av tjänsten förutsätter att samtliga postmottagare i hushållet har läkarintyg som berättigar till tjänsten. Tjänsten har tillämpats av tradition sedan tiden före postverksamhet ingick i landskapets lagstiftningsbehörighet trots att det inte finns lagstadgat krav för den.

Enligt rikets postlag 48 § har Transport- och kommunikationsverket rätt att meddela närmare föreskrifter om hur lokala förhållanden eller adressatens personliga specialbehov som beror på minst 75-års ålder, rörelsehinder eller hälsotillstånd ska beaktas i postutdelningen. Kommunikationsverket har med

---

[9] LF 16/2016-2017, s. 7.

stöd av 48 § gett ut närmare anvisningar i *Föreskrift om placering av postlådor*[10]. I 8 § finns bestämmelser om personliga specialbehov.

Enligt 12 § 3 mom. i postlagen har landskapsregeringen rätt att meddela närmare anvisningar om placeringen av anordningar för mottagning och utdelning av brevförsändelser. Enligt förarbetet till lagen är dessa anvisningar inte juridiskt bindande för någondera part.[11]

Landskapsregeringen anser att det för att stärka den enskildes rättskydd är nödvändigt att införa bestämmelser i lagstiftningen om rätt till avvikande utdelning på grund av personliga specialbehov. Landskapsregeringen anser att det mest ändamålsenliga är att införa en generell bestämmelse i lagen om rätten för en varaktigt rörelsehindrad till avvikande postutdelning och att samtidigt införa en förordningsfullmakt med stöd av vilken landskapsregeringen kan utfärda närmare bestämmelser om hur en adressats personliga specialbehov som beror på rörelsehinder ska beaktas i postutdelningen.

3. Förslagets konsekvenser

3.1. Ekonomiska konsekvenser

Tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna, Åland Post, har uppskattat att en lindrad kvalitetsnorm som skulle möjliggöra en mer flexibel och effektiviserad utdelning kunde ge en årlig inbesparing på 500 000 euro. Kostnadsinbesparingen skulle ge Åland Post utrymme att utveckla sin verksamhet och möjliggöra att avgifterna för utdelning kan hållas på en konkurrenskraftig nivå. Om ingen ändring vidtas finns det en risk för att landskapsregeringen tvingas stöda utdelningen ekonomiskt för att kunna upprätthålla en acceptabel nivå för de samhällsomfattande tjänsterna.

3.2. Samhälleliga konsekvenser

Digitaliseringen har kraftigt minskat mängden post som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. Den allmänna utvecklingen har medfört att det för varje hushåll varje vecka delas ut i genomsnitt mindre än ett brev som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna. I och med den ökade elektroniska kommunikationen finns det därtill mindre behov av brevtjänster som baserar sig på snabb leverans. För närvarande väljer många en långsammare befordringstid för sina brevförsändelser eftersom det är förmånligare. Till följd av detta anses det inte längre rimligt att fortsätta upprätthålla för skarpa kvalitetsnormer för utdelningen. Ofrånkomligen innebär detta en försämrad service när det gäller brev som tillhör de samhällsomfattande tjänsterna men i stället svarar lagstiftningen bättre mot samhällets utveckling och tryggar de samhällsomfattande tjänsterna på längre sikt. Kvalitetsnormen för de samhällsomfattande tjänsterna ska samtidigt betraktas som minimikrav. Om det finns en efterfrågan för snabbare leveranstider står de tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna fritt att erbjuda den typen av tjänster.

När det gäller sysselsättningen förväntas förslaget främst ha konsekvenser när det gäller anställda hos tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna, Åland Post. Enligt modellen där varannandagsutdelning möjliggörs förväntas detta underlätta för Åland Post att ha kvar heltidsanställd personal. En brevbärare kan dela ut post i ett distrikt varannan dag och i ett annat distrikt varannan dag. Ett system där detta inte skulle vara möjligt skulle kunna leda till att fler brevbärare endast har möjlighet att inneha deltidstjänster. Om ingen ändring görs kommer varje daglig utdelningsrunda innehålla ett färre antal brev vilket förkortar den dagliga utdelningen.

---

[10] Kommunikationsverket 61/2011 M

[11] LF 11/2006–2007, s. 12.

När det gäller konsekvenser för tidningar och tidskrifter berörs inte dessa aktörer direkt av en sänkning av kvalitetsnormen för de samhällsomfattande tjänsterna. Däremot har tidningshusen uttryckt en farhåga om att kostnaderna för deras utdelning kommer att öka till följd av ett minskat antal utdelningsdagar. De åländska lokaltidningarna är en mycket viktig del av den åländska demokratin och bär även ett stort ansvar när det gäller att förmedla information till medborgarna. Även tidningarnas pappersupplagor har minskat under senare år och succesivt övergår allt fler prenumeranter till att läsa tidningen digitalt. Konsekvenserna av den föreslagna ändringen i relation till tidningarnas distributionskostnader är svåra att överblicka i det här skedet. Därför anses det inte skäligt att i det här läget att gå in med ekonomiskt stöd till distributionen vilket skulle påverka marknaden. I stället avser landskapsregeringen kontinuerligt följa marknadens utveckling.

Möjligheterna till bestämmelser i landskapsförordning om specialutdelning till följd av rörelsehinder förväntas stärka den enskildes rättsskydd genom att detta blir en service som postföretag måste tillhandahålla avgiftsfritt.

3.3. Konsekvenser för myndigheterna

Förslaget förväntas inte innebära några större konsekvenser för myndigheterna. Under en inledande remissrunda framförde flera kommuner en oro över att delgivningstiderna av beslut eventuellt kan påverkas av en reform. När en liknande sänkning av kvalitetsnormen som nu planeras i landskapet genomfördes i riket, ansågs den inte innebära några konsekvenser i förhållande till delgivningstiden. Även om delgivningstiderna hör till rikets lagstiftningsbehörighet är det efter en eventuell genomförd reform viktigt att följa med hur delgivningen av beslut påverkas till följd av ett minskat antal utdelningsdagar i landskapet.

3.4. Konsekvenser för miljön

Om kvalitetsnormen för de samhällsomfattande tjänsterna lindras blir det möjligt med varannandagsutdelning av post som omfattas av de samhällsomfattande tjänsterna. Eftersom utdelning inte kommer att krävas till samtliga mottagare varje vardag finns det möjligheter att optimera och effektivera utdelningen vilket förväntas ha positiva konsekvenser för miljön.

Färre utdelningsdagar kan även leda till att fler aktörer i samhället ser över vilken post det är nödvändigt att distribuera i pappersform och vilken post som kan distribueras digitalt, vilket kan minska samhällets pappersanvändning.

3.5. Konsekvenser för jämställdheten

Förslaget väntas inte ha några konsekvenser för jämställdheten.

3.6. Konsekvenser för barn

Förslaget väntas inte ha några konsekvenser för barn.

4. Lagstiftningsbehörigheten

Landskapet har med stöd av 18 § 20 punkten självstyrelselagen lagstiftningsbehörighet i fråga om postväsendet. Enligt 27 § 4 punkten har dock riket lagstiftningsbehörighet i fråga om förhållande till utländska makter med beaktande av bestämmelserna i 9 kap. (internationella förpliktelser) och 9a kap. (ärenden som gäller Europeiska unionen).

I 59 § 1 mom. bestäms att lagtingets samtycke krävs för att fördrag eller andra internationella förpliktelser som Finland ingår eller förbinder sig till ska träda i kraft på Åland om fråga är om angelägenhet som faller inom

landskapets behörighet. Det innebär att Åland dels är bundet av de skyldigheter dels kan åtnjuta de rättigheter som följer av fördrag som reglerar internationell postverksamhet och till vilka Finland och Åland anslutit sig, bland annat Världspostkonventionen.

5. Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid lagberedningen i samarbete med landskapsregeringens enhet för rättsliga och internationella frågor. Diskussioner har under beredningen även förts med Åland Post.

Lagförslaget har skickats på remiss till kommunerna, Ålands Tidnings-Tryckeri Ab och Nya Ålands Tidningsaktiebolag…

Detaljmotivering

Ändring av landskapslagen om posttjänster

5 § *Kvalitetsnormer för de samhällsomfattande tjänsterna*. Kvalitetsnormen för 1:a-klassbrev, dvs. brevförsändelser som är avsedda att nå adressaten följande dag, innebär i dag att minst 85 procent av försändelserna ska nå adressaten följande dag och resterande försändelser följande vardag. Den särskilda kvalitetsnormen för 1:a-klassbrev föreslås nu slopad så att samma kvalitetsnorm gäller för alla postförsändelser inom Åland.

Kvalitetsnormen för 2a klassförsändelser innebär idag att minst 95 procent av försändelserna ska nå adressaten den andra vardagen efter inlämningsdagen och minst 97 procent därpå följande vardag.

Landskapsregeringen föreslår nu att kvalitetsnormen för samtliga postförsändelserna inom Åland innebär att 50 procent av postförsändelser ska nå adressaten den fjärde dagen och 97 procent den femte dagen.

Enligt nuvarande lydelse av 5 § ska 50 procent av brevförsändelser som är inlämnade på Åland och avsedda för en adressat i riket nå adressaten den fjärde dagen och resterande del den femte dagen. Oavsett bestämmelserna i landskapslagstiftningen är utdelningen av försändelser till en adressat i riket helt beroende av kvalitetsnormerna enligt rikets postlag och utdelningen i riket. Bestämmelser kring detta i landskapslagen saknar därför betydelse och föreslås slopade.

Även vad gäller den gränsöverskridande posten är utdelningen av försändelserna helt beroende av kvalitetsnormerna i avsändar- respektive mottagarlandet och utdelningen i mottagarlandet. Landskapsregeringen föreslår därför en ändring av bestämmelserna så att förmedlingen av gränsöverskridande post som är avsedd att nå en adressat utanför Åland ska förmedlas så att försändelserna kan nå adressaten i enlighet med bestämmelserna i postdirektivet, med beaktande av villkoren för operatören i det mottagande landet. Vad gäller gränsöverskridande post som är avsedd att nå en adressat inom Åland ska den delas ut så att minst 50 procent av försändelserna når adressaten den fjärde vardagen efter inlämningsdagen och minst 97 procent senast den femte vardagen efter inlämningsdagen, med tillägget att villkoren för operatören i avsändarlandet ska beaktas. Enligt nuvarande bestämmelser ska 50 procent av försändelserna nå adressaten den tredje dagen och 97 procent den fjärde dagen efter inlämningsdagen.

10 § *Insamling och utdelning*. I postlagens 10 § finns bestämmelser om insamling och utdelning. Enligt 10 § 2 mom. ska brevförsändelser samt sådana postförsändelser som hör till de samhällsomfattande tjänsterna samlas in och delas ut minst en gång varje vardag om inte något oöverstigligt hinder, en bestämmelse i lag, ett avbrott i trafiken eller någon annan liknande omständighet hindrar utdelning av post. Enligt postdirektivets artikel 3.3 ska

medlemsstaterna vidta åtgärder för att säkerställa att den samhällsomfattande tjänsten garanteras minst fem arbetsdagar i veckan utom under omständigheter eller geografiska förhållanden som bedöms vara undantagsvis förekommande. För att möjliggöra en mer flexibel utdelning som beaktar kvalitetsnormen och tryggar utdelningen av de samhällsomfattande tjänsterna på lång sikt föreslås att paragrafen ändras så att utdelning ska ske minst fem vardagar i veckan, med beaktande av kvalitetsnormen för de samhällsomfattande tjänsterna.

12 §. *Utdelningsplan och utdelningsavtal.* Landskapsregeringen föreslår att en generell bestämmelse införs i 12 § om rätten för den som är varaktigt rörelsehindrad att på begäran få sin post utdelad i en postlåda som är placerad vid tomtgränsen, vid kör- och gånganslutningen, i en postlåda som är placerad i omedelbar närhet av bostadens ytterdörr eller i lägenhetens brevinkast. Bestämmelsen gäller post som omfattas av de samhällsomfattande tjänsterna.

Landskapsregeringen föreslår även att en förordningsfullmakt införs i paragrafen. Med stöd av den kan landskapsregeringen utförda närmare bestämmelser om hur en adressats personliga specialbehov som beror på rörelsehinder ska beaktas i postutdelningen.

Den nuvarande bestämmelsen om landskapsregeringens rätt att meddela närmare anvisningar om placeringen av anordningar för mottagning och utdelning av brevförsändelse föreslås ändras så att bestämmelser om placering av anordningar för mottagning och utdelning kan utfärdas i landskapsförordning.

En adressat som är missnöjd med den utdelningsplan som tillhandahållaren av de samhällsomfattande tjänsterna, Åland Post, utarbetat kan söka ändring hos landskapsregeringen i enlighet med bestämmelserna i 38 § i postlagen.

Lagtext

Landskapsregeringen föreslår att följande lag antas.

L A N D S K A P S L A G
om ändring av landskapslagen om posttjänster

I enlighet med lagtingets beslut

ändras 5 §, 10 § 2 mom. och 12 § 3 mom. landskapslagen (2007:60) om posttjänster, av dessa lagrum 5 § och 10 § 2 mom. sådana de lyder i landskapslagen 2017/53, samt

fogas till 12 § ett nytt 2 mom., så att nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., som följer:

5 §

Kvalitetsnormer för de samhällsomfattande tjänsterna

De brevförsändelser som är inlämnade inom Åland och avsedda att nå en adressat inom Åland ska delas ut så att minst 50 procent når adressaten den fjärde vardagen och minst 97 procent den femte vardagen efter inlämningsdagen.

Gränsöverskridande post inom Europeiska unionen som är avsedd att nå en adressat utanför Åland ska förmedlas från Åland så att försändelserna kan nå adressaten i enlighet med bestämmelserna i postdirektivet, med beaktande av villkoren för operatören i det mottagande landet.

Gränsöverskridande post inom Europeiska unionen som är avsedd att nå en adressat inom Åland ska delas ut så att minst 50 procent av försändelserna når adressaten den fjärde vardagen efter inlämningsdagen och minst 97 procent senast den femte vardagen efter inlämningsdagen, med beaktande av villkoren för operatören i avsändarlandet.

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska följa gemenskapens interna kvalitetsnormer för gränsöverskridande post.

10 §

Insamling och utdelning

- -

Brevförsändelser samt sådana postförsändelser som hör till de samhällsomfattande tjänsterna ska samlas in och delas ut fem vardagar i veckan med beaktande av bestämmelserna i 5 § om kvalitetsnormen för samhällsomfattande tjänster, om inte något oöverstigligt hinder, en bestämmelse i lag, ett avbrott i trafiken eller någon annan liknande omständighet hindrar utdelning av post.

- -

12 §

Utdelningsplan och utdelningsavtal

- -

En postmottagare som är varaktigt rörelsehindrad har rätt att på begäran avgiftsfritt få sin post som omfattas av de samhällsomfattande tjänsterna utdelad i en postlåda som är placerad vid tomtgränsen, vid kör- och gånganslutningen, i en postlåda som är placerad i omedelbar närhet av bostadens ytterdörr eller i lägenhetens brevinkast.

- -

Närmare bestämmelser om placering av anordningar för mottagning och utdelning av brevförsändelser samt om hur en adressats personliga

specialbehov som beror på rörelsehinder ska beaktas i postutdelningen kan utfärdas i landskapsförordning.

Denna lag träder i kraft den

Mariehamn den

L a n t r å d

Föredragande minister

Parallelltexter

- Parallelltexter till landskapsregeringens lagförslag nr xx/2021-2022

Parallelltexter till landskapsregeringens förslag

Ändring av lagstiftningen om posttjänster

- Landskapsregeringens förslag nr x/2021-2022

INNEHÅLL

L A N D S K A P S L A G om ändring av landskapslagen om posttjänster 1

L A N D S K A P S L A G
om ändring av landskapslagen om posttjänster

I enlighet med lagtingets beslut

ändras 5 §, 10 § 2 mom. och 12 § 3 mom. landskapslagen (2007:60) om posttjänster, av dessa lagrum 5 § och 10 § 2 mom. såsom de lyder i landskapslagen 2017/53, samt

fogas till 12 § ett nytt 2 mom., så att nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., som följer:

Gällande lydelse	Föreslagen lydelse
5 § *Kvalitetsnormer för de samhällsomfattande tjänsterna*	5 § *Kvalitetsnormer för de samhällsomfattande tjänsterna*
Av de brevförsändelser som är inlämnade inom landskapet och avsedda att nå en adressat inom landskapet första vardagen efter inlämningsdagen ska minst 85 procent nå adressaten den dagen och resterande del därpå följande vardag. Av de brevförsändelser som är inlämnade inom landskapet och avsedda att nå en adressat inom landskapet senast den andra vardagen efter inlämningsdagen ska minst 95 procent nå adressaten den dagen och minst 97 procent därpå följande vardag.	**De brevförsändelser som är inlämnade inom Åland och avsedda att nå en adressat inom Åland ska delas ut så att minst 50 procent når adressaten den fjärde vardagen och minst 97 procent den femte vardagen efter inlämningsdagen.**
Av de brevförsändelser som är inlämnade i inom landskapet och avsedda att nå en adressat i riket den fjärde vardagen efter inlämningsdagen till en postoperatör i riket ska minst 50 procent nå adressaten den dagen och resterande del därpå följande vardag.	**Gränsöverskridande post inom Europeiska unionen som är avsedd att nå en adressat utanför Åland ska förmedlas från Åland så att försändelserna kan nå adressaten i enlighet med bestämmelserna i postdirektivet, med beaktande av villkoren för operatören i det mottagande landet.**
Av gränsöverskridande post inom Europeiska unionen ska minst 50 procent av försändelserna nå adressaten den tredje vardagen efter inlämningsdagen och minst 97 procent senast den femte vardagen efter inlämningsdagen.	**Gränsöverskridande post inom Europeiska unionen som är avsedd att nå en adressat inom Åland ska delas ut så att minst 50 procent av försändelserna når adressaten den fjärde vardagen efter inlämningsdagen och minst 97 procent senast den femte vardagen efter inlämningsdagen, med beaktande av villkoren för operatören i avsändarlandet.**

Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska följa gemenskapens interna kvalitetsnormer för gränsöverskridande post.	**Den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster ska följa gemenskapens interna kvalitetsnormer för gränsöverskridande post.**
10 § *Insamling och utdelning*	10 § *Insamling och utdelning*
Brevförsändelser samt sådana postförsändelser som hör till de samhällsomfattande tjänsterna ska samlas in och delas ut minst en gång varje vardag om inte något oöverstigligt hinder, en bestämmelse i lag, ett avbrott i trafiken eller någon annan liknande omständighet hindrar utdelning av post.	Brevförsändelser samt sådana postförsändelser som hör till de samhällsomfattande tjänsterna ska samlas in och delas ut minst **fem vardagar i veckan med beaktande av bestämmelserna i 5 § om kvalitetsnormen för samhällsomfattande tjänster,** om inte något oöverstigligt hinder, en bestämmelse i lag, ett avbrott i trafiken eller någon annan liknande omständighet hindrar utdelning av post.
12 § *Utdelningsplan och utdelningsavtal*	12 § *Utdelningsplan och utdelningsavtal*
Nytt moment	**En postmottagare som är varaktigt rörelsehindrad har rätt att på begäran avgiftsfritt få sin post, som omfattas av de samhällsomfattande tjänsterna, utdelad i en postlåda som är placerad vid tomtgränsen, vid kör- och gånganslutningen, i en postlåda som är placerad i omedelbar närhet av bostadens ytterdörr eller i lägenhetens brevinkast.**
Landskapsregeringen har rätt att meddela närmare anvisningar om placeringen av anordningar för mottagning och utdelning av brevförsändelser.	**Närmare bestämmelser om placering av anordningar för mottagning och utdelning av brevförsändelser samt om hur en adressats personliga specialbehov som beror på rörelsehinder ska beaktas i postutdelningen kan utfärdas i landskapsförordning**.

Denna lag träder i kraft den

Hänvisning

Kontaktperson
Jan-Ole Lönnblad

Ärende

Begäran om yttrande angående förslag till bibliotekspolitiskt program

Under 2021 har en sakkunnig kommitté under ledning av förvaltningsdirektör Fredrika Sundberg vid Mariehamns stad utarbetat ett förslag till ett bibliotekspolitiskt program. Beställare av programmet är Ålands landskapsregering. Det är första gången som landskapet Åland får ett sådant styrdokument för biblioteksektorn.

Programmet berör den kommunala biblioteksverksamheten i hög grad och av den anledningen önskar landskapsregeringen höra kommunernas synpunkter på det bifogade programmet innan det fastställs.

Landskapsregeringen ber kommunerna sända sina synpunkter till kulturchef Jan-Ole Lönnblad, jan-ole.lonnblad@regeringen.ax senast fredagen den 11 februari.

Minister Annika Hambrudd

Kulturchef Jan-Ole Lönnblad

BILAGOR	Förslag till bibliotekspolitiskt program
FÖR KÄNNEDOM	Avd.chef Niklas Stenbäck, byråchef Viveka Löndahl
SÄNDLISTA	Kommunkanslien

ÅLANDS
LANDSKAPSREGERING
21. 06. 2021

Förslag till **biblioteks**politiskt program

Kommittébetänkande

Juni 2021

Bibliotekspolitiskt program

Inledning

Åland har ett unikt biblioteksnätverk med gemensam katalog och tillgång för ålänningarna till hela beståndet oberoende av var man bor. I det gemensamma bibliotekssamarbetet finns 30 bibliotek vilket betyder att det finns ett bibliotek per tusen invånare. Ryggraden för biblioteksväsendet utgörs av de 16 kommunbiblioteken.

Biblioteksservicen på Åland har tillsvidare hög kvalitet med många närbibliotek som ger bra service när det gäller traditionell biblioteksverksamhet. De flesta bibliotek är små och har begränsade resurser både ekonomiskt och personellt. Få av kommunbiblioteken ägnar sig enbart åt den lagstadgade utlåningsverksamheten utan fungerar även som kulturbärare och skolbibliotek. Enligt nuvarande lagstiftning är skolbibliotek inte kommunbibliotekens ansvar. Det har varit svårt att rekrytera behörig personal till följd av att heltidstjänster saknas och att bibliotekstjänsterna ofta omfattar även andra sysslor.

Meröppet, det vill säga möjligheten att använda biblioteket via något inloggningssystem även när personal inte är på plats, finns i tre bibliotek. Denna service är numera mycket vanlig både i Finland och Sverige men har ännu inte riktigt slagit igenom på Åland.

Ur ett användarperspektiv är biblioteksservicen ojämn vad gäller exempelvis öppettider, utbud av aktiviteter, läsfrämjande åtgärder, handledning, hemleverans av medier och möjlighet för studier. Alla har däremot tillgång till beståndet och e-tjänster.

Vi lever i ett informationssamhälle där biblioteken har en central roll som förmedlare av kunskap och läsfrämjande samt leverantör av tillförlitlig fakta. Biblioteken står inför en omställning där det digitala utbudet, tillgänglighet och handledning i samhällstjänster får en allt större betydelse. Åland saknar medel för biblioteksutveckling som finns i exempelvis både Finland och Sverige.

Intressebevakning saknas - det finns inte uttalat var ansvaret ligger för att utveckla och kvalitetsgranska det åländska biblioteksväsendet. Samtidigt finns exempel på att bibliotekens roll omformulerats och arbetsuppgifter påförts som inte ingår i bibliotekens uppdrag och kompetens. Inte heller bevakas utvecklingsfrågor som nationellt e-boksbibliotek och medverkan i Finna. Finna.fi är en söktjänst som samlar material från hundratals finländska aktörer på samma ställe och ger tillgång till miljontals material avgiftsfritt. Frågor som gör att de åländska användarna kan hamna i en sämre situation än de i omgivande regioner.

Digitaliseringen av Alandica-material har startat i blygsam skala. Dock saknas en övergripande strategi. Att digitalisera det åländska materialet är angeläget ur tillgänglighetsperspektiv och bidrar i förlängningen till ökad kunskap och förståelse för det åländska samhället.

Landskapsregeringen tillsatte 29 september 2020 en kommitté med uppgiften att utforma förslag till ett långsiktigt program för biblioteksverksamheten. Kommitténs arbete har utgått från de allmänna biblioteken och innefattar varken skolbibliotek eller specialbibliotek.

Kommittén har bestått av följande personer:

Kultur- och fritidschef	Fredrika Sundberg	ordförande
Informatiker	Julia Ahlqvist	medlem
Utbildningschef	Peter Holm	medlem
Kulturchef	Jan-Ole Lönnblad	medlem
Biblioteksekreterare	Cia Numelin	medlem

Bibliotekarie Teresa Westmark har fungerat som kommitténs sekreterare.

Följande instanser har hörts:
Brändö bibliotek, bibliotekarie Åsa Lundberg
Integrationsprojektet En säker hamn, integrationsansvarig vid ÅHS Tanja Eklöw
Jomala bibliotek, biblioteks- och kulturchef Mervi Appel
Mariehamns stadsbibliotek, bibliotekarie Victoria Lundgren
Rädda barnen på Åland, barnkonventionsansvarig Jonna Varsa
Ålands handikappförbund, Yttrande- och tillgänglighetsgruppen
Ålands kulturdelegation, kulturplanerare Yvonne Törneroos
Ålands landskapsregering, integrationssakkunnig Helena Flöjt-Josefsson

Kommittén anser sig nu ha fullgjort sitt uppdrag och överlämnar sitt förslag till landskapsregeringen. Kommittén föreslår att programmet diskuteras under ett kommande seminarium för kommunernas politiker och tjänstemän.

Mariehamn den 1.6.2021

Fredrika Sundberg, ordförande

Jan-Ole Lönnblad

Julia Ahlqvist

Peter Holm

Cia Numelin

Teresa Westmark, sekreterare

Inledning
Vision och målsättningar
Förslag till åtgärder med anledning av programmet
Vilka åtgärder kan verkställas inom nuvarande lagstiftning?
Åtgärdslista inför kommande lagstiftning

Bilagor
Nuläge
Kommitténs SWOT-analys
Kartläggning av biblioteksservicen

Vision och målsättningar

Alla har tillgång till fri information och berättelser i den form de behöver på fredens öar.

Visionen kopplar till uppnåendet av utvecklingsmålen 1, 2, 5 och 7 i *Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland*.

Alla har tillgång...
Alla invånare har tillgång till alla allmänna bibliotek på Åland. Invånarna har tillgång till hela det åländska biblioteksbeståndet, oavsett var man bor, och möts av enhetliga rutiner och regler på alla bibliotek.

Biblioteken erbjuder lokaler och tjänster för lärande, fritidsintressen och arbete på platser och tider anpassade efter användarnas behov. Biblioteken strävar även efter likvärdig tillgänglighet gällande den digitala miljön, bemötandet, kommunikationen och informationen. Det bör finnas möjlighet till tystnad och koncentration.

Biblioteken når detta genom att:

- ha tillräcklig och kunnig personal med relevant kompetens att möta användarnas behov av vägledning.
- organisera och tillgängliggöra sitt innehåll så att användarna på ett enkelt sätt hittar vad de söker.
- samarbeta med andra bibliotek, organisationer och tredje sektorn.
- utveckla biblioteksystem, digitala tjänster och användning av sociala media på användarnas villkor.
- aktivt och mångsidigt informera på olika sätt om sitt uppdrag och innehåll till allmänheten.
- komplettera sina öppettider med meröppet, om möjlighet finns.

... till fri information...
Invånarna har rätt till användbar och tillförlitlig information utan kostnad. Invånarna har rätt till handledning och stöd vid inhämtning och användning av information och har även möjlighet att självständigt söka, välja och kritiskt granska information.

Biblioteken skaffar, organiserar och sprider ett mångsidigt urval av information och medier i olika format med bestående värde och tidsmässigt djup. Biblioteken erbjuder kvalitativa tjänster för informationssökning.

Biblioteken når detta genom att:

- stödja invånarna i att uppnå och bibehålla en god medie- och informationskompetens.
- säkerställa att bibliotekspersonalens kompetensutveckling är tillräcklig.
- den åländska litteraturen och materialet digitaliseras och tillgängliggörs.
- ta i beaktande olika befolkningsgrupper vid planering av samlingar och i val av material.
- säkerställa de åländska bibliotekens delaktighet i en nationell bibliotekskatalog.

...och berättelser...
Invånarna har tillgång till berättelser i olika former och format. Invånarna har rätt att få nya insikter, fördjupade upplevelser och förståelse av omvärlden genom läskultur och mångsidig läskunnighet.

Biblioteken främjar läsning och tillgång till litteratur. Biblioteken värnar litteraturens konstnärliga värde och betonar läsningens betydelse för hälsa och livskvalitet.

Biblioteken når detta genom att:

- samarbeta kring läsfrämjande och läskunnighet.
- arbeta läsfrämjande mot personer med annat modersmål än svenska.
- synliggöra den åländska litteraturen.

...i den form de behöver...
Invånarna tar del av information och berättelser i den form och på det språk som matchar deras behov.

Biblioteken upprätthåller tjänster, samlingar, utrustning och hjälpmedel i olika genrer, format och på olika språk. Det är mediernas innehåll, inte formaten, som är centralt.

Biblioteken når detta genom att:

- synliggöra medier i olika format.
- samarbeta med andra bibliotek och bildningssektorn för att tillgängliggöra material.
- ge förutsättningar för produktion av egna kulturformer.

...på fredens öar.
Alla invånare har likvärdiga förutsättningar till ett aktivt medborgarskap i det demokratiska samhället.

Biblioteken ger invånarna förutsättningar att utbilda sig, informera sig, fritt bilda sig en åsikt samt yttra sig och bidrar därmed till att invånarna kan fungera som demokratiska individer.

Biblioteken når detta genom att:

- inta en neutral hållning i förhållande till den information som tillhandahålls och understödja ett fritt meningsutbyte i verksamheten.
- erbjuda aktiviteter och information som bidrar till att minska samhällsklyftor.
- erbjuda lokaler för medborgarverksamhet och kulturaktiviteter.
- erbjuda en biblioteksmiljö som är trygg för besökare och personal.
- agera som förebild genom hållbarhetsarbete i den egna verksamheten.
- involvera invånarna i planeringen av bibliotekens innehåll och tjänster.

Förslag till åtgärder med anledning av programmet

Kommitténs uppdrag har varit att ta fram ett förslag till bibliotekspolitiskt program vilket har presenterats ovan. Kommittén har dessutom sett på åtgärder som stöder biblioteksverksamheten.

Kommittén anser att landskapsregeringen på basis av föreliggande programförslag utarbetar årliga handlingsplaner för utveckling av biblioteksverksamheten i landskapet. Detta bör ske i samverkan med centralbibliotek för Åland.

Vilka åtgärder kan verkställas inom nuvarande lagstiftning?

- Förtydliga de allmänna bibliotekens kärnverksamhet och de allmänna bibliotekens ansvarsområden utgående från rekommendationerna från 2013 angående bemanning och öppethållning
- Definiera en miniminivå för biblioteksservice
- Förtydliga centralbibliotekets uppdrag
- Uppdatera behörighetskraven
- Säkerställa Ålands medverkan i Finna
- Säkerställa Ålands tillgång till ett kommande nationellt e-bibliotek
- Inrätta en ny stödordning för utvecklingsarbete
- Formalisera de åländska bibliotekens interna och externa intressebevakning

Åtgärdslista inför kommande lagstiftning

- Definiera begreppen bibliotek och skolbibliotek
- Lyfta demokratiuppdraget
- Ett biblioteksväsende, definition och konkretisering
- Definiera biblioteksanvändarnas skyldigheter för att säkerställa tryggheten på biblioteken

Bilagor

Nuläge

Styrdokument

Landskapslag (1997:82) om allmänna bibliotek
Biblioteksförordning (1997:83) för landskapet Åland
Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland (2016)
Avtal gällande Centralbibliotek för landskapet Åland (maj 2020)
Fastställande av rekommendationer för den allmänna biblioteksverksamheten (ÅLR 2013/9627)

Biblioteken på Åland

ÅLAND

1 bibliotek/1.000 invånare
– troligen världens mest bibliotekstäta område

16 kommunbibliotek
7 skolbibliotek och
8 specialbibliotek
Högskolan på Ålands bibliotek

Specialbibliotek
HandiCampen
Lagtingsbiblioteket
Sjukhusbiblioteket
Ålands fredsinstitut
Ålands landskapsarkiv
Ålands museum
Ålands sjöfartsmuseum

Skolbibliotek
Strandnäs, Ytternäs, Övernäs
Ålands gymnasium
Södersunda
Rangsby
Godby

Biblioteksverksamheten i siffror (2019)
Utlån: 379 000 lån, 12,7/invånare. 75 % av kvinnor.

Besök: 288 000 besök 9,6 besök/inv. Mariehamn och Brändö i topp över 16 besök, Saltvik och Jomala under 3 besök. 53% av besöken gjordes av kvinnor. Elever på skoltid tio procent av besöken (stor variation). Stadens skolor inte medräknade. 160 000 besök till bibliotek.ax

Inköp: Inköp gjordes för 288 000 euro, 12 000 nya medier (24 e/anskaffning). 97 % böcker. 37 % skönlitteratur för barn, 30 % skönlitteratur för vuxna, facklitteratur för vuxna 26%

Öppettiderna: Öppettiderna varierar stort mellan kommunbiblioteken. 2,7-56 tim/vecka. Tre bibliotek har meröppet.

Kostnaderna: Totalkostnad för biblioteksväsendet 2,7 miljoner euro - varav personalkostnaden utgör 40 %, medieanskaffningen 10% och övriga omkostnader 50%. Här bör påpekas att kommunerna kan ha olika sätt att redovisa kostnader för exempelvis fastigheterna. Detta innebär en genomsnittskostnad om 90 euro/ålänning. (2,7 milj/30 000).

Evenemang: I och av biblioteken arrangerades 500 läsfrämjande och andra aktiviteter. Av dem var 130 läsfrämjande medan de övriga är aktiviteter som kulturevenemang, utställningar och föreläsningar.

Låntagarna: 12 000 låntagare, 40 % av befolkningen var låntagare. Tre femtedelar kvinnor, en tredjedel barn 0-18 år.

Personalen: Inom det allmänna biblioteksväsendet finns 24,8 årsarbetsplatser, eftersom många bibliotek har deltidsanställda handlar det om fler personer. Totalt är 32 personer anställda på allmänna bibliotek, varav 18 personer på deltid.

Med nordiska mått mätt har Åland flest bibliotek per invånare och ålänningarna är också de som oftast besöker ett bibliotek (Kulturanalys Norden, 2018). Finland och Åland hade högst antal besök och lån per invånare 2018, i Finland nio besök och 12 lån per invånare och på Åland gjordes tio besök och 13 lån per invånare. Noterbart är också att Åland har det minsta antalet anställda per bibliotek - i genomsnitt två årsarbetskrafter per bibliotek.

Det åländska biblioteksamarbetet

- Alla i samma katalog, alla låntagare kan låna och lämna tillbaka på alla bibliotek
- Boktransport mellan biblioteken (finansieras av landskapsregeringen)
- Gemensam fortbildning
- Gemensamma e-tjänster: film, böcker, ljudböcker, databaser, tidningar och tidskrifter
- Portalen bibliotek.ax
- Läsfrämjande punktinsatser så som Läskonditionspasset

Finansieringen

Kommunbiblioteken och de gemensamma tjänsterna finansieras genom tre olika kanaler.

- Kommunernas budgetmedel
- Landskapsregeringens landskapsandelar för kultur och bibliotek
- Landskapsregeringens budget där medel för gemensam drift betalas genom avtal med Mariehamns stadsbibliotek som är centralbibliotek. Detta gäller bland annat webbsidan bibliotek.ax, biblioteksystem, katalog, e-medier, databaser, totalt ca 77

% av de totala kostnaderna för gemensam "drift". Mariehamns stad deltar i denna finansiering med 50%. Övriga kommuner deltar endast i finansieringen av katalogens underhåll (bibliografisk service) där biblioteken betalar efter andel av det totala beståndet i katalogen.

Kommitténs SWOT-analys

Kommittén inledde sitt arbete genom att göra en SWOT-analys över situationen i det åländska biblioteksväsendet.

STYRKOR

Personalen

Utbudet av service, tjänster

Tillgängligt

Samarbete mellan biblioteken

Samarbeten skola-bibliotek

Kulturutbudet

Omvärldsbevakning

Demokratiuppdraget

Läsfrämjande

SVAGHETER

Stor skillnad i biblioteksservice

Samarbetet mellan kommunerna

Digitalisering

Ekonomin: alla bör vara med i finansieringen

Inkludering

Marknadsföring, koordinering

Fortbildning

Föråldrad lagstiftning

Skolbiblioteken

Inget ekonomiskt stöd för utveckling

MÖJLIGHETER

Litenheten möjliggör gemensamma regler, förhållningssätt

Utökat samarbete mellan biblioteken

Utökat samarbete mellan kommunerna

Tillgänglighet

Egen lagstiftning

Tekniken och digitaliseringen

Demokratisk bildningsinstitution

Läsfrämjande

Uppdaterad, kunnig personal

Hållbarhetsarbete

Tillgång till skolbibliotek för alla skolbarn

Inkluderar alla

HOT

Bibliotekets relevans

Hög tröskel för användare

Biblioteket ska vara något det inte är

Motstånd till förändring

Långsam digitalisering

Kunskapsflykt

Politiskt ointresse

Bristande samarbetsvilja

Föråldrad och svag lagstiftning

Kartläggning av biblioteksservicen

Mariehamns stadsbibliotek fick i sin roll som centralbibliotek för Åland år 2010 i uppdrag av Utbildnings- och kulturavdelningen på Ålands landskapsregering att göra en kartläggning av den åländska biblioteksservicen. En bibliotekskommitté var tillsatt som referensgrupp och gjorde utifrån kartläggningen ett förslag till åtgärdsplan 2011:

- Utöka personalresurserna i de kommuner som har underbemannade bibliotek.
- Ringa in och förtydliga kommunbibliotekens kärnverksamhet och enhetliga kommunbibliotekariernas ansvarsområden.
- Utöka intressebevakningen både för bibliotek och för kultur i kommunerna.
- Förtydliga definitionen av skolbibliotek, dess verksamhet och ansvaret för skolbiblioteksverksamheten för att garantera likvärdig service till samtliga grundskoleelever på Åland.
- Uppmuntra kommunerna till att samarbeta regionalt med kulturaktiviteter och skolbibliotek.

Bibliotekskommitténs åtgärdsplan utmynnade i Fastställande av rekommendationer för den allmänna biblioteksverksamheten (ÅLR 2013/9627). Nuvarande bibliotekskommitté gjorde en uppföljning av hur rekommendationerna följs i form av en enkät bland de allmänna biblioteken i november 2020. Utifrån svaren kan man konstatera att ingen större förändring har skett vad gäller bemanning och öppettider sedan rekommendationerna 2013. Det råder ännu stora skillnader mellan biblioteken vad gäller hela biblioteksservicen.

Bibliotekens bemanning och öppethållning 2021

Bibliotek	Kommun-storlek (31.12.2020)	Rekommenderat antal årsverken*	Förverkligade årsverken	Skillnad rekommendation/förverkligande
Mariehamn	11 705	11	11,6	0,6
Jomala	5 386	5	3,1	-1,9
Finström	2 603	2	2	0
Lemland	2 114	2	1,6	-0,4
Saltvik	1 806	1	0,8	-0,2
Hammarland	1 599	1	1	0
Sund	1 007	1	0,6	-0,4
Eckerö	958	0,8	0,4	-0,4
Föglö	526	0,8	0,6	-0,2
Geta	511	0,8	0,5	-0,3
Vårdö	460	0,5	0,4	-0,1
Brändö	449	0,5	0,7	0,2
Lumparland	372	0,5	0,5	0
Kumlinge	307	0,5	0,4	-0,1
Kökar	225	0,5	0,5	0
Sottunga	101	0,5	0,1	-0,4

Bibliotek	Kommun-storlek (31.12.2020)	Rekommenderat antal öppettimmar per vecka*	Öppettimmar med bemanning	Skillnad rekommendation /förverkligande	Öppettimmar /vecka inkl. meröppet
Mariehamn	11 705	50	57	7	
Jomala	5 386	40	19	-21	
Finström	2 603	30	34	4	50
Lemland	2 114	30	18	-12	
Saltvik	1 806	20	15	-5	
Hammarland	1 599	20	10	-10	
Sund	1 007	20	12	-8	84
Eckerö	958	15	6	-9	
Föglö	526	15	15	0	
Geta	511	15	8	-7	
Vårdö	460	11	11	0	
Brändö	449	11	16	5	66,5
Lumparland	372	11	7	-4	
Kumlinge	307	11	13	2	
Kökar	225	11	10	-1	
Sottunga	101	11	4	-7	

*Landskapsregeringens rekommendationer 2013